

Júlia Garcia Bel

La relació entre la personalitat i el consum de drogues dels usuaris d'un centre per al tractament de les addiccions

TREBALL DE FI DE GRAU

Dirigit per la Dra. Diana Ribes Fortanet

Grau en Psicologia

UNIVERSITAT ROVIRA I VIRGILI

Tarragona

2024

Agraïments

Poder portar a cap un estudi d'aquestes característiques, el qual requereix una mostra d'on obtenir les dades i un seguit d'eines i coneixements científic sobre el tema, necessita una col·laboració externa per tal de poder-lo executar. Per aquesta raó, m'agradaria iniciar el treball donant les gràcies a totes aquelles persones que m'han ajudat durant el transcurs d'aquest i que han fet possible el seu desenvolupament.

En primer lloc, agrair a la meva tutora del Treball de fi de Grau, la Dra. Diana, la qual ha estat present durant tot el procés. Saber que tenia a algú a l'altre costat de la pantalla per tal de resoldre els meus dubtes i donar-me ànims en tot moment, m'ha donat una seguretat que he considerat necessària per a poder tirar endavant el treball.

A continuació, considerar la gran implicació de la meva tutora de pràctiques i directora del centre per al tractament de les addiccions Projecte Home de Tarragona. Gràcies a ella i a la participació dels usuaris del centre va ser possible la realització del treball, mitjançant la recollida de dades obtingudes a través d'una mostra d'aquest centre. Sense la seva implicació i solidaritat no hauria pogut ser factible la realització d'aquest treball i estic molt agraïda per això.

Per acabar, tenir en compte el suport incondicional dels meus familiar i amics, ells han sigut els que han viscut en primera persona el procés de realització del treball i els que m'han ajudat en tot moment a saber gestionar la pressió.

Resum

El que es pretén analitzar en el present estudi és l'existència d'una relació entre els cinc trets de personalitat (Extraversió, Estabilitat Emocional, Responsabilitat, Amabilitat i Obertura a l'experiència) que avalua el test de personalitat OPERAS i el consum de substàncies en general o de les determinades substàncies d'impacte del centre per al tractament de les addiccions Projecte Home de Tarragona. Es van obtenir les dades per a l'estudi a partir d'una mostra de 12 usuaris del centre i es van analitzar les puntuacions del test de personalitat i la freqüència de consum de substàncies dels usuaris per poder afirmar o rebutjar la hipòtesi de l'estudi: existeixen trets de personalitat associats a la freqüència de consum de substàncies. Els resultats de les correlacions no van evidenciar cap relació entre les variables d'interès.

Paraules clau: personalitat, freqüència, substàncies il·lícites, substàncies d'impacte i correlació.

Abstract

What is intended to be analyzed in the present study is the existence of a relationship between the five personality traits (Extraversion, Emotional Stability, Responsibility, Kindness and Openness to experience) that evaluates the OPERAS personality test and the consumption of substances in general or certain impact substances of the center for the treatment of addictions Projecte Home de Tarragona. The data for the study was obtained from a sample of 12 users of the center and the scores of the personality test and the frequency of substance consumption of the users were analyzed in order to affirm or reject the hypothesis of study: there are personality traits associated with the frequency of substance use. The results of the correlations did not show any relationship between the variables of interest.

Keywords: personality, frequency, illicit substances, impact substances and correlation.

TAULA DE CONTINGUTS

1. INTRODUCCIÓ TEÒRICA.....	1
2. OBJECTIUS I HIPÒTESIS.....	7
3. METODOLOGIA.....	8
3.1. Disseny.....	8
3.2. Participants.....	8
3.3. Instruments.....	9
3.4. Procediment.....	12
3.5. Anàlisi de dades.....	12
4. RESULTATS.....	14
5. DISCUSSIÓ.....	38
5.1. Limitacions de l'estudi.....	43
5.2. Conclusions de l'estudi.....	44
6. REFERÈNCIES.....	45
7. ANNEXOS.....	50
Annex A. Prevalença de consum diari de substàncies psicoactives en la població de 15-64 anys (%). Espanya, 1997-2022.....	50
Annex B. Criteris diagnòstics del trastorn per consum de substàncies.....	51
Annex C. Full de consentiment informat per als participants de l'estudi.....	54
Annex D. Full d'informació per als participants de l'estudi.....	57
Annex E. Qüestionari sociodemogràfic.....	63
Annex F. Escala OPERAS (Vigil-Colet et al., 2013a).....	67
Annex G. Estadístics dels resultats dels usuaris en el test OPERAS.....	72
Annex H. Histogrames de les puntuacions dels trets de personalitat en l'OPERAS.....	73
Annex I. Estadístics de les freqüències de consum dels usuaris.....	76
Annex J. Histogrames de les freqüències de consum de substàncies al centre..	77
Annex K. Diagrames de dispersió per a cada correlació.....	79

1. INTRODUCCIÓ TEÒRICA

La societat, a causa del seu continu desenvolupament, ha sofert nombrosos canvis profunds que en l'actualitat han esdevingut noves problemàtiques. Un d'aquests problemes és el consum de substàncies; repte al qual s'enfronta la població i que fins fa relativament poc temps no tenia una solució clara (Moncada i Palmerín, 2007).

L'Informe sobre Addiccions Comportamentals, elaborat per l'Observatori Espanyol de les Drogues i les Addiccions (OEDA, 2023), dintre del PNSD, mostra la prevalença de consum diari de substàncies psicoactives en la població d'entre 15-64 anys (%) a Espanya l'any 2022. Les dades finals d'aquest informe estableixen un 33,1% de la població com a consumidors de tabac, un 9% com a consumidors d'alcohol, un 2,8% com a consumidors de cànnabis, un 7,2% com a consumidors d'hipnosedants amb recepta o sense i un 1,9% com a consumidors d'analgèsics opioides amb recepta o sense (vegeu la taula a l'Annex A). Aquestes dades evidencien el fet que l'actual consum de substàncies addictives és un problema de salut prevalent.

Quan es fa referència al trastorn per consum de substàncies, segons els criteris del *Manual diagnòstic i estadístic dels trastorns mentals* de l'Associació Americana de Psiquiatria (DMS-5, 2014), s'estableixen un seguit de característiques que han de complir aquelles persones que pateixen aquesta patologia. La característica imprescindible es basa a detectar els símptomes cognitius, comportamentals i fisiològics que evidencien el fet que la persona continua consumint tot i conèixer les conseqüències aversives que suposa la droga. Consumir una substància tòxica suposa alteracions en el circuit cerebral del consumidor, les quals s'evidencien mitjançant un patró patològic del comportament de la persona. Les alteracions en la conducta vindrien a ser manifestades mitjançant l'aparició de contínues recaigudes, o bé, l'intens desig de consumir que suposa l'addicció per aquesta substància, aquest desig apareixerà quan la persona es troba dintre d'un context amb diversos estímuls relacionats amb la droga. Aquestes alteracions cerebrals poden demorar-se en el temps, la qual cosa podria suposar que les persones que estan en recuperació o que fa temps que s'han recuperat de la patologia, tornin a consumir (Institut Nacional sobre l'Abús de Drogues, 2023).

La patologia que comporta el consum de substàncies, ocasiona un seguit de conseqüències mèdiques que donen lloc a efectes negatius en la salut, tant en l'àmbit individual com poblacional. Aquest fet fa considerar el trastorn com qualsevol altra malaltia crònica, suposant així, la necessitat de detectar-lo de manera precoç i establir un tractament eficaç per mantenir l'abstinència¹ i evitar possibles recaigudes (Fuster et al., 2023). Tenint en compte aquest fet, la prevenció en drogodependències és un camp relativament nou, el qual en l'última dècada ha guanyat un gran impuls en el seu desenvolupament tant a Espanya com a Europa, adquirint una base científica i empírica bastant importants (Moncada i Palmerín, 2007).

En referència a l'existència de possibles causes o orígens de les addiccions, s'estableixen factors etiològics comuns que poden predisposar al subjecte a consumir substàncies il·lícites. Aquests trets s'anomenen factors de risc i tot i estar estrictament relacionats amb el trastorn, no són els que el causen. Principalment, les característiques de l'ambient o relatives a la personalitat del subjecte, vindrien a ser les que predisposarien a la persona a consumir tòxics amb una major probabilitat, i que en un futur aquestes substàncies puguin suposar grans problemes per a la persona (Madrid Salud, 2024).

S'han realitzat diversos estudis per tal de determinar quins vindrien a ser els factors de risc en el consum de substàncies, tenint en compte aquest fet, la majoria d'aquests estan d'acord en el fet que el que predisposa a un subjecte a consumir ha de ser definit com un fenomen multivariant. Així doncs, abans de portar a cap una intervenció per tractar el trastorn, hem de considerar factors personals, familiars i ambientals relatius al subjecte que tractarem, ja que cada consumidor tindrà un perfil totalment diferent de la resta (Sajjadi et al., 2015). La majoria d'aportacions que s'han generat, fan referència al fàcil accés a la droga i a la depressió com a principals factors de risc (Bahiani Moghadam et al., 2008; Mohhamadi et al., 2011; Van Hasselt et al., 1993). L'entorn juga un paper molt important, ja que pot facilitar l'accés a la substància, llavors, trobar-se en un context escolar on els companys consumeixen o bé, viure en un entorn amb

---

¹ L'abstinència és una síndrome que passa quan disminueixen les concentracions de la substància a la sang o els teixits en una persona que ha estat una gran consumidora de manera perllongada. És probable que la persona consumeixi la substància per alleujar els símptomes que produeix l'abstinència. (DSM-5, 2014)

un alt índex de pobresa i violència, sempre està associat amb una major probabilitat de consum (*National Institute on Drug Abuse, 2023*). A més a més, cal sumar a aquest grup les característiques familiars del subjecte, que afavoriran el fet que els membres de la família consumeixin. Algunes de les característiques del nucli familiar que podrien ser factors de risc són les següents: l'absència de models definits d'autoritat i afecte, pares autocràtics, excessivament rígids i punitius, absència de figura paterna, presència d'un pare addicte a l'alcohol o a les drogues, mancances en els models de comportament adequats al context social, conflictes en la parella parental, relacions familiars que estimulen la dependència i consum familiar de substàncies (model addictiu familiar), entre altres. Aquest seguit de factors de risc dintre del context familiar no corresponen al procés natural o evolutiu d'una família, sinó que aquests són accidentals (Gustavo-Forselledo i Esmoris Sbárbaro, 1994).

També es parla de l'herència com a factor de risc, factor que afectaria principalment la freqüència i quantitat de consum de tabac i alcohol (OMS, 2002). Així doncs, s'estableix que els factors biològics que s'hereten poden augmentar la probabilitat que una persona consumeixi i pateixi un trastorn per consum de substàncies (*National Institute on Drug Abuse, 2023*).

Finalment, es troben les característiques individuals de cada subjecte, les quals tenen un paper important, ja que també poden predisposar a la persona a iniciar un consum. Principalment, s'estableixen les següents característiques com a factors de risc individuals: començar a consumir drogues prematurament, patir altres psicopatologies, ser del sexe masculí, tipus de substància que s'està consumint i hàbits específics de consum de la droga (*National Institute on Drug Abuse, 2023*). Dintre d'aquest grup, trobem els trets de personalitat; aquests són una de les causes que contribueixen al fet que una persona actuï o prengui decisions. Així doncs, hem de considerar aquest factor com a molt important dintre del consum de substàncies.

En paraules de Pervin:

La personalitat és l'organització complexa de cognicions, emocions i conductes que dóna orientacions i pautes (coherència) a la vida d'una persona. Com el cos, la personalitat està integrada tant per estructures com per processos i reflecteix tant la naturalesa (gens) com

l'aprenentatge (experiència). A més, la personalitat engloba els efectes del passat, incloent-hi els records del passat, així com les construccions del present i del futur. (Pervin, 1998, p. 444)

En el moment en el qual s'estableix la personalitat del subjecte com a factor de risc en el consum de substàncies, és necessari investigar aquesta associació, ja que podrà ajudar en la prevenció, implementant intervencions que augmentin els nivells dels factors protectors i disminueixin la probabilitat de consumir substàncies i sobretot, detectant aquells perfils de personalitat que podran tenir una major probabilitat de consum. A més a més, considerant la personalitat com a factor que pot afavorir el consum de substàncies, estudiar aquest fet pot ajudar a implementar tractaments més personalitzats i dissenyar teràpies que proporcionin una orientació en el treball dels trets de personalitat.

Tot el que es sap fins aleshores en referència l'existència de vulnerabilitats de la personalitat que poden esdevenir factors de risc en el consum de substàncies, s'ha establert d'acord amb diversos estudis, entre aquests es va trobar el narcisisme o la inestabilitat emocional com a possibles factors de risc (Charzyńska, et al., 2021). El narcisisme concretament, està relacionat amb el consum d'alcohol i cànnabis (Nohales, B. et al., 2017).

Un estudi realitzat per l'equip d'investigació de la Universitat de Córdoba (2019), va utilitzar una mostra d'un grup de 3.816 joves de la província de Córdoba d'entre 18 i 29 anys. En aquest, es volia relacionar la influència de la personalitat amb el consum de substàncies i es va observar que les persones hostils i competitives tenen més probabilitat de caure en un consum. Per tant, s'arriba a la conclusió que personalitats antagòniques i hostils, és a dir amb nivells baixos d'amabilitat, són factors de risc en el consum de substàncies il·lícites (Anderson et al., 2007; Grekin et al., 2006; Kornør i Nordvik, 2007; Prisciandaro et al., 2011; Terracciano et al., 2008).

Tenint en compte diverses investigacions, es pot arribar a la conclusió que la característica cerca de sensacions és la més rellevant dintre dels mateixos consumidors (Calafat i Cols, 2000). Aquest tret de personalitat ve estrictament definit per la gran necessitat que tenen els subjectes per tal d'experimentar

sensacions complexes i variades, i el desig que tenen d'assumir riscos físics i socials, amb l'objectiu final de gaudir d'aquestes experiències i assolir nivells elevats d'excitació (Zuckerman, 1979). S'observa com subjectes que tenen nivells elevats de consum són aquells els quals tenen més accentuat aquest tret (Ramos i Garrote, 2008). Quan es parla de persones extravertides, es veu la necessitat que tenen d'augmentar el seu nivell d'activació central, així doncs, veiem com a característica principal, la cerca constant que tenen d'estimulació. Aquesta necessitat augmenta la possibilitat de realitzar conductes que impliquin necessàriament estimulació i situacions de risc. Amb això, la conducta de consumir substàncies, implica l'accés a una gran quantitat d'estímuls, llavors això suposaria un augment de possibilitats de consum en persones extravertides (Sáiz, et al., 1999). A més a més, s'ha de considerar la impulsivitat i cerca de sensacions com a trets de personalitat molt prevalents en la població que consumeix de manera crònica, associant també, aquests tipus de personalitats a subjectes que tenen una major probabilitat d'abusar de la substància que s'està consumint (Karen et al., 2010).

Pel que fa a la variable neuroticisme, la seva relació amb el consum podria ser explicada per la reducció de la tensió emocional que s'aconsegueix abusant de determinades substàncies (Sáiz, et al., 1999), així doncs, persones amb tendència a experimentar emocions negatives, vindrien a ser perfils de personalitat que augmenten la probabilitat de consum de substàncies il·lícites (Anderson et al., 2007; Grekin et al., 2006, Kornør i Nordvik, 2007; Prisciandaro et al., 2011; Terracciano et al., 2008). Amb això, es posen sobre la taula estudis que correlacionen a les persones amb alts nivells de neuroticisme amb la necessitat de fumar tabac per tal de reduir l'ansietat (Eysenck et al., 1960; Frith, 1971).

En referència a l'autocontrol, l'estudi de Díaz, et al., (2011) estableix una relació entre aquesta variable i les diferències entre consumidors moderats i consumidors excessius/perjudicials. Es veu com aquest tret és característic dintre dels consumidors del primer grup; l'autocontrol els hi permet analitzar les situacions abans d'actuar, dedicar temps a les tasques que han d'executar i acabar-les, mentre que, els consumidors excessius actuen de manera impulsiva i

sol tenen en compte les conseqüències a curt termini. S'ha de considerar a més, que l'autocontrol és una habilitat susceptible a l'aprenentatge (Labrador, 2006).

Amb l'objectiu d'identificar el perfil de personalitat, droga d'impacte i la seva relació amb el seguiment, la Universitat Autònoma de Tamaulipas va realitzar un estudi amb una mostra de 300 participants (49 dones i 251 homes) amb edats entre 15 i 69 anys ($M = 30,4$; $D.E. = 12,17$), la majoria solters (54,7%), d'escolaritat mitjana superior (36,7%), aturats (41,7%), i en abstinència a sis mesos de l'alta (43,4%) en el qual es va obtenir resultats que indiquen que el perfil esquizoide va presentar més freqüència de consum d'alcohol i el perfil antisocial i esquizotípic va presentar més freqüència de consum de marihuana. (Romero Reyes, et al., 2022).

Així doncs, considerant els estudis realitzats fins aleshores, s'associa el consum de substàncies il·lícites amb majors nivells d'inestabilitat emocional, narcisisme, extraversió, impulsivitat, neuroticisme, psicoticisme i perfil de cerca de sensacions, antagònics, hostils, esquizoide i amb manca d'autocontrol.

Tenint en compte que els estudis que s'han desenvolupat sobre la personalitat són clau per entendre les addiccions, l'autora decideix realitzar un estudi per tal de determinar si la personalitat és un factor de risc en el consum de substàncies.

Definint com a trets de personalitat d'estudi

Com a mostra de la investigació, escull el Centre de tractament d'addiccions Projecte Home de Tarragona. Aquesta Associació neix en el context de l'auge de les drogodependències, a principis de la dècada dels anys vuitanta a Espanya, seguit de la institucionalització d'aquesta escena com a un problema emergent, s'evidencia la necessitat de buscar un remei a aquesta situació. Amb això, un conjunt de persones unides per la causa de parar l'epidèmia que estaven causant les drogues, donen lloc al naixement de l'organització Projecte Home. Així doncs, l'associació deu el seu origen als moviments de les Comunitats Terapèutiques generant com a resultat final un programa educatiu-terapèutic, basant la seva metodologia en diferents corrents de la psicologia actual, amb l'objectiu d'acompanyar i ajudar als subjectes amb problemes d'addiccions i acompanyar a les seves famílies en el procés.

2. OBJECTIUS I HIPÒTESIS

L'objectiu general és: analitzar si els trets de la personalitat dels subjectes del centre estan relacionats amb la freqüència de consum de substàncies. Així doncs, el que es pretén analitzar és una mera associació de variables, sense significat causal.

D'aquesta manera, l'autora pretén obtenir les puntuacions obtingudes pels subjectes de la mostra en els diferents trets de personalitat d'un qüestionari de personalitat. I conèixer les característiques sociodemogràfiques i les característiques relacionades amb el consum de substàncies dels usuaris mitjançant una enquesta que reculli tota aquesta informació. Obtenir tot això és amb la finalitat de poder analitzar aquestes dades per tal de poder detectar aquells trets de personalitat que tenen una relació amb la freqüència de consum de substàncies en general, i aquells que tenen una relació amb aquelles substàncies que tenen un major impacte en el centre. Aquesta correlació de les variables d'interès es realitzarà amb l'objectiu de poder establir perfils de personalitat de risc que incideixin en el consum dels usuaris.

Així doncs, la investigació gira al voltant de la següent hipòtesi: existeixen trets de personalitat associats a la freqüència de consum de substàncies.

3. METODOLOGIA

3.1. Disseny

Es tracta d'un estudi quantitatiu on la seva finalitat és analítica, amb una seqüència temporal que ens indica que és transversal i prospectiu.

3.2. Participants

En aquest estudi es va avaluar una mostra de 12 participants, extreta de l'Associació Projecte Home de la localitat de Tarragona, centre per al tractament de les addiccions. L'autora va obtenir les dades necessàries per a l'estudi mitjançant un mostreig no probabilístic, es basa en un mostreig intencional o per conveniència.

La proporció entre dones i homes mostra un 33,3% de dones amb un rang d'edat entre 41 i 66 anys i un 66,7% d'homes amb un rang d'edat entre 34 i 58 anys. Així doncs, entre els dos sexes, el rang d'edat va entre 34 i 66 anys.

Els criteris d'inclusió que van ser considerats per tal d'escollir als participants idonis per a l'estudi van ser:

- a) Complir amb els criteris segons el Manual Diagnòstic i Estadístic dels Trastorns Mentals (DSM-5) (vegeu els criteris diagnòstics a l'Annex B) per tal d'establir el diagnòstic de trastorn per consum de substàncies.
- b) Estar en el programa ambulatori de matí de l'Associació Projecte Home de Tarragona.

D'altra banda, els criteris d'exclusió de participants que es van tenir en compte van ser:

- a) Exclusió d'aquells participants que no mantinguin l'abstinència tot i estar en tractament.

Consideracions ètiques

Per tal que la investigació es pogués dur a terme, l'estudi va ser acceptat pel Comitè Ètic d'Investigació en Persones, Societat i Medi Ambient (CEIPSA-2024-TFG-0043) i posteriorment va estar signada l'Autorització per dur a terme activitats pràctiques de Grau.

Abans d'obtenir les dades, es va posar a l'abast dels participants el consentiment informat (vegeu a l'Annex C) per tal de participar en la investigació i es va fomentar l'estudi amb la informació de tots aquells subjectes que van firmar el consentiment. A més a més, també es va proporcionar un full d'informació (vegeu a l'Annex D) als participants per tal que aquests coneguessin una descripció general de l'estudi, beneficis i riscos i confidencialitat i protecció de dades.

Un cop obtingudes les dades d'interès de la mostra, aquestes es van guardar seguint els procediments d'emmagatzematge de dades, les directrius nacionals i internacionals i la normativa vigent en la Llei Orgànica 15/1999, del 13 de desembre sobre Protecció de Dades de Caràcter Personal².

3.3. Instruments

Els instruments per tal de recopilar les dades es van fomentar en un qüestionari sociodemogràfic (vegeu el contingut del qüestionari a l'Annex C) i el test *Overall Personality Assessment Scale* (OPERAS) (vegeu el contingut del test a l'Annex D).

Amb l'objectiu d'obtenir les característiques sociodemogràfiques i les característiques relacionades amb el consum de la mostra, l'autora va passar als participants de l'estudi un **qüestionari sociodemogràfic**, elaborat per ella mateixa, exemples de preguntes del test vindrien a ser: el sexe del subjecte, país de naixement, edat, estat civil, nivell d'estudis, vegades que ha estat en tractament per addiccions, temps que ha consumit, etc.

---

² «BOE» núm. 298, de 14 de desembre de 1999.

L'**Escala OPERAS** (Vigil-Colet et al., 2013a) és una prova que es sustenta segons el model dels cinc grans factors de personalitat. Així doncs, defineix la conducta humana com aquella que ve condicionada per cinc trets de personalitat: *Extraversió* (EX), *Responsabilitat* (RE), *Estabilitat Emocional* (EE), *Amabilitat* (AM) i *Obertura a l'Experiència* (AP). Avalua els cinc trets de personalitat mitjançant 40 ítems, 7 per dimensió, 4 ítems de desitjabilitat social (DS) i 15 ítems que controlen l'aquiescència (AC). El sistema de valoració de les preguntes del test és una escala *Likert* que va de l'1 (completament en desacord) al 5 (completament d'acord).

Pel que fa al que avalua cada tret de personalitat, l'*Extraversió* busca el nivell de sociabilitat de la persona, l'escala *Responsabilitat* avalua el grau de responsabilitat del subjecte, l'*Estabilitat Emocional*, tal com indica el seu nom, vol detectar l'estabilitat emocional de la persona, l'*Amabilitat* la tendència del subjecte a ser amable i a considerar els sentiments i drets de la resta i per acabar, l'escala *Obertura a l'Experiència* valora la disposició que es té a conèixer altres formes de pensament i l'interès present a viure noves experiències.

Cal considerar la presència d'ítems que ens permeten contrarestar els biaixos de resposta més comuns en personalitat: la desitjabilitat social (DS), sent aquesta la tendència que fa que el subjecte vulgui fer un efecte més favorable sobre si mateix i, en segon lloc, l'aquiescència (AC), sent aquesta la tendència a estar d'acord a favor de declaracions independentment del seu contingut.

Aquest test es pot aplicar en subjectes edats dels quals van des de l'adolescència fins a la vellesa, ja que ha estat validat en una mostra de 6.141 participants d'edats entre els 12 i els 95 anys.

En referència als criteris que s'utilitzen per a interpretar aquest test, aquest es basen en la magnitud de la puntuació obtinguda pels usuaris; puntuacions més elevades li donen al subjecte unes característiques determinades segons cada tret de personalitat i d'aquesta manera, passa el mateix amb les puntuacions baixes. Així doncs, a mesura que les puntuacions augmenten o disminueixen fan que les característiques associades a les puntuacions altes es vagin accentuant i el mateix amb les baixes.

En el tret *Extraversió*, puntuacions altes defineixen als subjectes com a aquells els quals són molt sociables, per tant, gaudeixen de les situacions socials animades, són parladors i prefereixen estar acompanyats que no pas sols.

D'altra banda, aquells amb puntuacions baixes són introvertits, per la qual cosa tendeixen a sentir-se millor en activitats en solitari i caracteritzats per ser reservats i poc parladors.

Pel que fa a l'Estabilitat Emocional, les puntuacions elevades en aquest tret indiquen a aquells subjectes que poden sentir en situacions adverses ansietat i inseguretat, però no de manera desproporcionada ni sentint alts nivells de frustració. Les persones bastant ansioses i amb tendència a canviar d'humor, les quals es senten frustrades amb facilitat i a conseqüència d'això presenten elevades reaccions emocionals davant de situacions adverses, sentint por, inseguretat i insatisfacció, són aquelles que es corresponen amb nivells més baixos d'Estabilitat Emocional.

En la Responsabilitat, puntuacions més altes corresponen amb aquells que li donen una gran importància a l'autodisciplina i tenen un elevat sentit del deure, donen molta importància a l'ordre i tendeixen a planificar les activitats amb antelació i tenint en compte tots els detalls, ja que l'eficàcia és molt important per a ells. En canvi, aquells amb puntuacions més baixes li donen poca importància a l'ordre i la disciplina, la qual cosa els porta a no preocupar-se molt per les seves obligacions i deures, executant les activitats sense planificació ni previsió prèvia.

L'Amabilitat alta es caracteritza per aquells subjectes amb tendència a ser molt sensibles a les necessitats dels altres, afectuosos, amables, sincers, col·laboradors, amb una elevada confiança amb la resta i un baix nivell d'hostilitat. Pel que fa als que han obtingut puntuacions baixes vindrien a ser persones que senten hostilitat pels altres, molt crítiques amb la resta, amb poca sensibilitat a les necessitats i sentiments dels altres, la qual cosa els porta a ser desconfiats i poc sincers.

Finalment, en l'Obertura a l'experiència, subjectes amb puntuacions altes es caracteritzen per tenir un gran interès per les activitats culturals i tot allò que sigui novetat per a ells, fent que siguin curiosos, amb ganes de viatjar i viure noves experiències. D'altra banda, aquells amb puntuacions més baixes, li donen molta importància als valors tradicionals i la forma de viure que ja coneixen, no tenen massa curiositat per les coses o experiències noves ni per les activitats culturals ni l'aventura.

3.4. Procediment

Per tal de dur a terme l'estudi l'autora en primera instància va presentar la seva proposta al Comitè Ètic d'Investigació en Persones, Societat i Medi Ambient (CEIPSA-2024-TFG-0043). Un cop aquest Comitè va acceptar la proposta, es va posar en contacte amb el centre del qual volia obtenir la mostra per a la investigació. Presencialment, va demanar a la directora de Projecte Home Tarragona el consentiment per tal de poder aconseguir les dades a partir d'informació que posteriorment proporcionarien els pacients del centre de drogodependències. Un cop el centre va accedir a donar el consentiment per poder recavar dades del centre, es van signar els acords adients i es va acordar un dia per tal d'iniciar la recollida de dades. El 22 d'abril del 2024 es va posar en marxa el procés de recollida de dades als subjectes que aleshores pertanyien a l'ambulatori de matins del centre. Primerament, es va posar a l'abast dels pacients el consentiment informat per tal de participar en la investigació i un cop els subjectes que van voler el van firmar, es va proporcionar un full d'informació per tal de transmetre als pacients una descripció general de l'estudi, beneficis i riscos i confidencialitat i protecció de dades. En el moment en el qual tots van llegir aquest document es va iniciar el procés de recollida de dades com a tal. En primer lloc, es va passar l'escala OPERAS i deixant un marge de descans de 10 minuts en finalitzar-la, posteriorment, es va passar el qüestionari sociodemogràfic. Es van passar els dos qüestionaris en format paper i es va ocupar un total de 45 minuts. Quan es van passar els dos qüestionaris, en referència a l'OPERAS, el següent pas va ser el de corregir-lo. Un cop recollides les dades d'interès per a l'estudi, aquestes es van guardar seguint el procediment d'emmagatzematge de dades i es va procedir a la seva tabulació i anàlisi a través del programa *SPSS Statistics 29**.

3.5. Anàlisis de dades

En tractar-se d'una mostra de 12 subjectes i tenint en compte que les variables utilitzades en l'estudi tenen una naturalesa quantitativa, l'autora escull utilitzar la prova no paramètrica de l'estadístic *Rho de Spearman* per tal d'analitzar correlacions entre les variables d'interès: tret de la personalitat (EX, EE, AP, AM i RE) i freqüència de consum diari per part dels usuaris del centre, tenint en

aquesta segona, dues formes de mesurar la freqüència: una en la qual es buscava la freqüència de consum diari de substàncies dels usuaris i en l'altra en la qual es buscava la freqüència de consum diari de les substàncies amb més impacte en el centre, les quals són (seguint aquest ordre): l'alcohol, la cocaïna i l'haixix/marihuana.

En primer lloc, es van analitzar les dades sobre les variables sociodemogràfiques dels usuaris del centre mitjançant una taula amb les freqüències i percentatges per tal de conèixer les característiques de la mostra. Es va fer el mateix amb els resultats del test OPERAS i les freqüències de consum. Abans de realitzar el contrast d'hipòtesi, tot i que la mostra per la seva naturalesa produeix distribucions no normals de les variables, es va voler conèixer quina era la distribució d'aquestes variables, per poder-la verificar visualment i poder comprendre millor el seu comportament i detectar possibles valors atípics. Aquest es va fer contrastant tant la informació sobre l'asimetria i la curtosi de les variables com els resultats de la prova de normalitat *Shapiro-Wilk*.

Després d'assumir la relació de monotonia entre variables, la independència de les observacions, l'absència de valors atípics extrems i la presència de linealitat, es va procedir a iniciar les correlacions. Les correlacions es van realitzar mitjançant la correlació de *Spearman* començant per correlacionar les puntuacions en els cinc trets de personalitat amb la freqüència de consum de substàncies general dels usuaris del centre. Tot seguit, es va dur a terme el mateix procés per tal de poder correlacionar cada tret de personalitat amb la freqüència de consum de l'alcohol, la cocaïna i l'haixix/marihuana, substàncies amb més impacte en el centre.

Les eines i tècniques estadístiques utilitzades en aquesta anàlisi de dades van ser: taules de freqüència i percentatges per al conjunt de variables, anàlisi descriptiu de les variables, prova de normalitat de *Shapiro-Wilk* amb histogrames per validar la distribució de les dades, correlació entre les variables d'interès mitjançant el test de *Spearman*.

4. RESULTATS

A continuació es presenten els resultats que s'han obtingut mitjançant els instruments i tècniques estadístiques en l'anàlisi de dades.

La mostra consta de 12 participants (4 dones i 8 homes) on el rang d'edat va entre 34 i 66 anys ($M=45$; $D.E.=9,931$). Fent referència a les seves característiques sociodemogràfiques, pel que fa al nivell d'estudis més alt completat s'observa una distribució variada, amb un nombre significatiu de subjectes amb estudis secundaris (33,3% en la primera etapa i 16,7% en la segona etapa) on la majoria d'usuaris són solters (41,7%). Pel que fa a les vegades que han estat amb anterioritat en un centre per al tractament de les addiccions, els resultats indiquen que la majoria han estat entre dues i tres vegades. Hi ha una diversitat en el temps que els usuaris han consumit al llarg de la seva vida, la distribució està relativament equilibrada en diversos rangs temporals i durant aquest temps, la majoria van consumir substàncies sols (83,3%). Finalment, s'observa una varietat en les substàncies que els usuaris van consumir per primera vegada, amb una majoria que van començar amb l'alcohol (50%) i seguit de l'haixix o marihuana (33,3%) (Taula 1).

Taula 1

Característiques sociodemogràfiques dels usuaris del centre

Característica	Freqüència	Percentatge
Sexe de l'usuari		
Dona	4	66,7%
Home	8	33,3%
Nivell d'estudis més alt completat		
Sense estudis	2	16,7 %
Primària	1	8,3%
Secundària (1a etapa)	4	33,3%
Secundària (2a etapa)	2	16,7%
Universitaris	3	25,0%

Característica	Freqüència	Percentatge
Estat civil de l'usuari		
Solter/a	5	41,7%
Casat/ada	3	25,0%
Separat/ada-Divorciat/ada	4	33,3%
Vegades que ha estat l'usuari en algun centre de tractament d'addiccions		
1 vegada	3	25,0%
2 vegades	3	25,0%
3 vegades	4	33,3%
4 vegades	1	8,3%
6 vegades	1	8,3%
Temps que porta l'usuari consumint al llarg de la seva vida		
10 anys	2	16,7%
18 anys	1	8,3%
20 anys	2	16,7%
25 anys	1	8,3%
27 anys	1	8,3%
28 anys	1	8,3%
29 anys	1	8,3%
40 anys	2	16,7%
45 anys	1	8,3%
Primera substància que va consumir l'usuari		
Haixix/Marihuana	4	33,3%
Alcohol	6	50,0%
Cocaïna	1	8,3%
LSD	1	8,3%

Característica	Freqüència	Percentatge
Context de consum		
Sol/a	10	83,3%
Acompanyat/ada	1	8,3%
Tots dos contextos	1	8,3%

$n = 12$

Font: Elaboració pròpia

Es va dur a terme un anàlisi estadístic de les puntuacions obtingudes pels usuaris del centre en cada tret de personalitat que avalua el test. Pel que fa a la mitjana de les puntuacions obtingudes en cada tret de personalitat es va observar que hi havia tres trets que tenien mitjanes similars els quals eren: Extraversió ($M=49,25$), Responsabilitat ($M=49,33$) i Obertura a l'experiència ($M=49,58$), els altres dos indicaven la mitjana més baixa, la qual era la d'Estabilitat Emocional ($M=43,67$) i l'Amabilitat com la mitjana amb el valor més elevat ($M=55,17$). D'altra banda, en referència a la desviació estàndard, tenim com a valor més alt en aquest paràmetre la desviació estàndard de l'Obertura a l'experiència ($D.E.=12,695$), sent aquest tret en el qual hi havia una major variabilitat de les seves puntuacions i sent el tret Amabilitat ($D.E.=9,925$) el que tenia la desviació estàndard més baixa i, per tant, aquell el qual tenia una menor variabilitat en les puntuacions d'aquesta dimensió. Tot i això, totes les desviacions estàndard tenien valors elevats, d'aquesta manera les puntuacions dels usuaris en cada tret poden variar significativament al voltant de la puntuació mitjana de cada variable (vegeu els estadístics a l'Annex H).

En l'Extraversió les puntuacions van variar entre 28 i 72, on la majoria d'aquestes es van trobar en la mitjana o per sobre de la mitjana. En l'Estabilitat Emocional, les puntuacions van oscil·lar entre 23 i 62, trobant-se també en aquest els resultats en un rang mitjà o superior, indicant una Estabilitat Emocional alta. Amb puntuacions entre 25 i 63 es va trobar la Responsabilitat, on la majoria d'aquestes estaven dintre d'un rang mitjà superior. Pel que fa a l'Amabilitat, en aquesta dimensió les puntuacions varien de 41 a 76, també trobant-se en un rang mitjà però més alt que les de la resta. Finalment, el tret

Obertura a l'experiència, mostrava puntuacions entre 29 i 67 també indicant la distribució d'aquestes en un rang mitjà o superior (Taula 2).

Taula 2

Resultats dels usuaris en el test OPERAS

Puntuació tret de personalitat	Freqüència	Percentatge
Extraversió		
28	1	8,3%
36	1	8,3%
44	1	8,3%
45	1	8,3%
46	2	16,7%
50	1	8,3%
51	1	8,3%
56	1	8,3%
57	1	8,3%
60	1	8,3%
72	1	8,3%
Estabilitat Emocional		
23	1	8,3%
34	1	8,3%
36	1	8,3%
37	1	8,3%
40	1	8,3%
43	1	8,3%
48	2	16,7%
49	1	8,3%
50	1	8,3%
54	1	8,3%
62	1	8,3%

Puntuació tret de personalitat	Freqüència	Percentatge
Responsabilitat		
25	1	8,3%
39	1	8,3%
42	1	8,3%
46	1	8,3%
50	2	16,7%
52	1	8,3%
54	1	8,3%
55	1	8,3%
56	1	8,3%
60	1	8,3%
63	1	8,3%
Amabilitat		
41	2	16,7%
49	1	8,3%
50	1	8,3%
51	1	8,3%
54	1	8,3%
55	1	8,3%
58	1	8,3%
61	1	8,3%
63	2	16,7%
76	1	8,3%
Obertura a l'experiència		
29	1	8,3%
37	1	8,3%
40	1	8,3%
41	1	8,3%
43	2	16,7%
49	1	8,3%
55	1	8,3%

Puntuació tret de personalitat	Freqüència	Percentatge
61	1	8,3%
65	2	16,7%
67	1	8,3%

$n = 12$

Font: Elaboració pròpia

Les puntuacions obtingudes en els diferents trets de personalitat que mesura el qüestionari OPERAS, permeten obtenir una diferenciació entre els grups de subjectes que han obtingut puntuacions més elevades en aquests trets i aquells subjectes que pel contrari, han obtingut puntuacions més baixes. En referència a l'Amabilitat, aquests ha estat el tret que ha obtingut un major nombre de subjectes amb puntuacions elevades, d'aquesta manera tenim que un 83,33% dels subjectes tenen puntuacions elevades. Tot seguit tenim la Responsabilitat com el segon tret amb més puntuacions elevades, obtenint un 75% dels subjectes. En referència als altres tres trets, la concentració de subjectes amb puntuacions altes i puntuacions baixes és similar (Taula 3 i Figura 1).

Taula 3

Tipus de personalitats predominants en la mostra

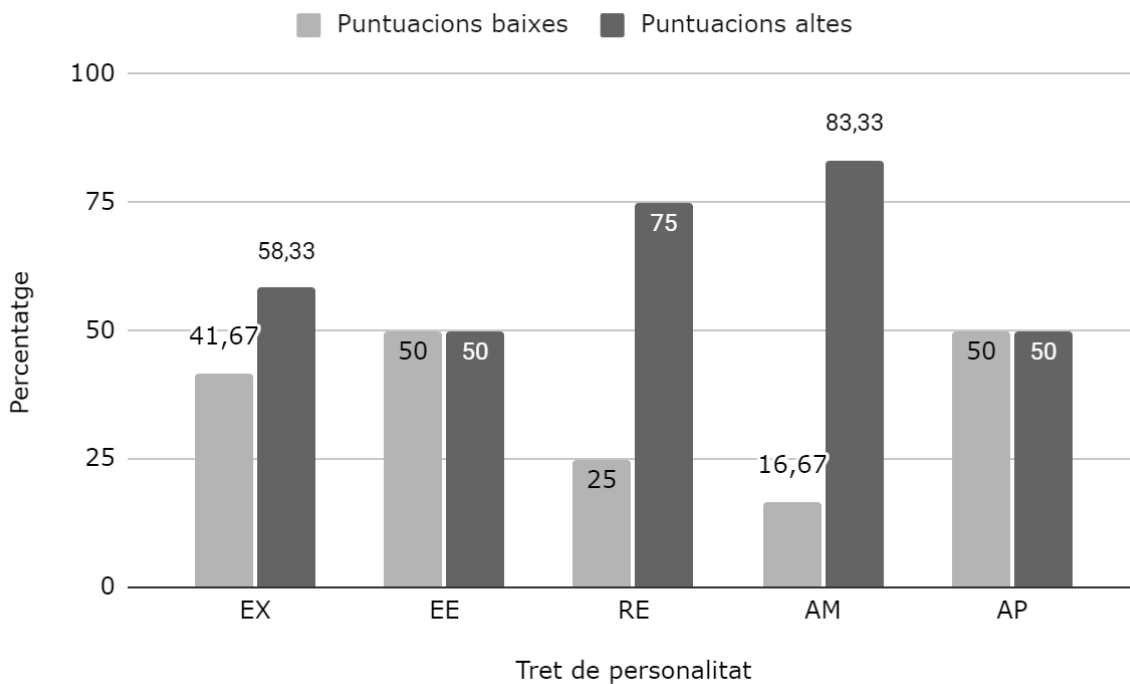
Tret de personalitat	Característica	Percentatge
Extraversió	Introversió	41,67%
	Extraversió	58,33%
Estabilitat Emocional	Baixa Estabilitat Emocional	50%
	Alta Estabilitat Emocional	50%
Responsabilitat	Falta de responsabilitat	25%
	Responsabilitat	75%
Amabilitat	Falta d'amabilitat	16,67%
	Amabilitat	83,33%
Obertura a l'experiència	Falta d'obertura a l'experiència	50%
	Obertura a l'experiència	50%

$n = 12$

Font: Elaboració pròpia

Figura 1

Tipus de personalitats predominants en la mostra

Nota: EX = Extraversió, EE = Estabilitat Emocional, RE = Responsabilitat, AM = Amabilitat i AP = Apertura a l'Experiència

$n = 12$

Font: Elaboració pròpia

Pel que fa a la variable relacionada amb la freqüència de consum de substàncies, es va trobar que les freqüències de consum de substàncies en general, que més es donaven en els usuaris del centre eren: de 6 a 9 vegades al dia (25%) o bé de 15 a 18 vegades al dia (25%). El 91,7% dels usuaris no consumien ni heroïna, ni LSD/àcids, ni èxtasi, ni cap altra substància que no estigui esmentada en aquest estudi. Es va trobar l'alcohol com a droga d'impacte, en ser la que més subjectes consumien més vegades al dia, tenint que un 66,7% dels subjectes de l'estudi consumia alcohol 6 vegades o més al dia. En segon lloc, es trobaria la cocaïna, tenint que un 50% dels usuaris la consumia 6 vegades o més al dia. I finalment l'haixix/marihuana, tenint que un 16,7% dels usuaris la consumia 6 vegades o més al dia (Taula 4).

Taula 4
Freqüències de consum de substàncies

Substància de consum	Freqüència	Percentatge
Freqüència de consum de substàncies en general al dia		
D'1 a 3 vegades al dia	1	8,3%
De 3 a 6 vegades al dia	1	8,3%
De 6 a 9 vegades al dia	2	16,7%
De 9 a 12 vegades al dia	3	25,0%
De 15 a 18 vegades al dia	3	25,0%
Més de 18 vegades al dia	2	16,7%
Freqüència de consum d'Haixix/Marihuana		
0 vegades al dia	8	66,7%
2 vegades al dia	1	8,3%
3 vegades al dia	1	8,3%
6 vegades al dia o més	2	16,7%
Freqüència de consum d'Heroïna		
0 vegades al dia	11	91,7%
3 vegades al dia	1	8,3%
Freqüència de consum de Cocaïna		
0 vegades al dia	5	41,7%
4 vegades al dia	1	8,3%
6 vegades al dia o més	6	50,0%
Freqüència de consum de LSD/Àcids		
0 vegades al dia	11	91,7%
2 vegades al dia	1	8,3%
Freqüència de consum d'Èxtasi		
0 vegades al dia	11	91,7%
4 vegades al dia	1	8,3%

Substància de consum	Freqüència	Percentatge
Freqüència de consum d'Alcohol		
0 vegades al dia	2	16,7%
3 vegades al dia	1	8,3%
4 vegades al dia	1	8,3%
6 vegades al dia o més	8	66,7%
Freqüència de consum de Tranquil·litzants		
0 vegades al dia	10	83,3%
1 vegada al dia	1	8,3%
3 vegades al dia	1	8,3%
Freqüència de consum d'altres substàncies		
0 vegades al dia	11	91,7%
2 vegades al dia	1	8,3%

$n = 12$

Font: Elaboració pròpia

Abans de realitzar el contrast d'hipòtesi, va voler conèixer quina era la distribució de les variables que es volien contrastar. Tot i que el coeficient de correlació de *Spearman* no assumeix una distribució normal de les dades de les variables de l'estudi, resulta útil poder verificar visualment la distribució de les variables, per tal de poder comprendre millor el seu comportament i detectar possibles valors extrems (vegeu les puntuacions dels estadístics a l'Annex G).

En primer lloc, es van calcular els valors de l'asimetria i la curtosi per a cada tret de personalitat. Pel que fa a Extraversió, tenint un valor de l'asimetria de 0,116 i una curtosi de 0,800, segons aquesta asimetria, s'indica que existeix una distribució que té una cua llarga a la dreta, i el valor de la curtosi indica que les dades mostren més valors atípics extrems que una distribució normal (Annex H). En el tret Estabilitat Emocional, el valor -0,262 de l'asimetria indica la presència d'una cua esquerra més llarga en la distribució, i el valor 0,357 de la curtosi indica que les dades mostren més valors atípics extrems que una distribució normal (Annex H). En el tret Responsabilitat, hi ha una asimetria negativa de

-1,150, la qual evidència una cua esquerra més llarga i una curtosi d'1,760 que indica que les dades mostren més valors atípics extrems que una distribució normal (Annex H). En l'Amabilitat tenim una asimetria de 0,457, la qual indica que existeix una distribució que té una cua llarga a la dreta, i la curtosi de 0,515 indica que les dades mostren més valors atípics extrems que una distribució normal (Annex H). Finalment, en l'Obertura a l'experiència tenim una asimetria de 0,078, aquesta està molt prop de 0, per la qual cosa es pot dir que s'assembla a una distribució normal simètrica, amb una mica més de cua a la dreta i amb la curtosi de -1,334 veiem que les dades presenten valors atípics menys extrems que una distribució normal (Annex H). Així doncs, amb aquestes puntuacions l'autora estableix que cap de la distribució dels cinc trets de personalitat segueix una distribució normal.

Tot seguit, es va buscar la distribució de les dades de les variables relacionades amb la freqüència de consum de substàncies en general i de les tres amb major impacte (l'alcohol, la cocaïna i l'haixix/marihuana) en el centre, mitjançant les puntuacions en asimetria i curtosi com s'ha fet anteriorment amb els trets de personalitat (vegeu les puntuacions dels estadístics a l'Annex I). En la freqüència de consum de substàncies en general tenim un valor de l'asimetria de -0,191, aquest indica la presència d'una cua esquerra més llarga en la distribució, i pel que fa a la curtosi el valor de -1,068 indica que les dades presenten valors atípics menys extrems que una distribució normal (Annex J). Pel que fa a la freqüència de consum d'alcohol, l'asimetria té un valor negatiu de -1,456, la qual cosa indica que hi ha una cua esquerra molt més llarga en la distribució i la curtosi de 0,7 indica que les dades mostren més valors atípics extrems que una distribució normal (Annex J). En la freqüència de consum de cocaïna, tenim una asimetria negativa de -0,289, això vol dir que hi ha una cua a l'esquerra més llarga en la distribució i la curtosi de -2,23 indica que les dades presenten valors atípics menys extrems que una distribució normal (Annex J). En la freqüència de consum de haixix/marihuana, l'asimetria té un valor d'1,456 la qual cosa indica l'existència d'una cua llarga a la dreta i amb el valor de 0,7 de la curtosi indica que les dades mostren més valors atípics extrems que una distribució normal (Annex J).

En tractar-se d'una mostra de menys de 50 subjectes, per dur a terme el contrast d'hipòtesis amb una prova de normalitat l'autora va decidir utilitzar la prova *Shapiro-Wilk*. En tots els trets de personalitat i en la freqüència de consum de substàncies al dia dels usuaris, hi havia una significació major de 0,05, la qual cosa indicava que amb aquells alts nivells de significació no existia suficient evidència per concloure que les dades provenien d'una distribució normal. D'altra banda, en les freqüències de consum de cada substància per separat la significació obté un valor menor a 0,05, la qual cosa indicava la presència de suficients evidències per a rebutjar la hipòtesi nul·la de la normalitat, indicant que les dades no seguien una distribució normal. Tenint en compte que s'havien obtingut histogrames (vegeu els histogrames a l'Annex H i l'Annex I) prèviament que mostraven la distribució de les puntuacions, i assumint el fet que partim d'una mostra petita ($N=12$), les proves de normalitat poden tenir menys poder a l'hora de detectar desviacions de la normalitat. Amb la qual cosa s'arribava a la conclusió que es partia d'unes variables les puntuacions de les quals no es trobaven dintre d'una distribució normal. Tot i això, la correlació de *Spearman* en ser una prova no paramètrica, no requereix l'assumpció de la normalitat de les dades (Taula 5 i Taula 6).

Taula 5

Prova de normalitat de Shapiro-Wilk per a les puntuacions de l'OPERAS

	Estadístic	gl	Sig.
Extraversió	0,976	12	0,965
Estabilitat emocional	0,976	12	0,979
Responsabilitat	0,926	12	0,343
Amabilitat	0,926	12	0,724
Obertura a l'experiència	0,923	12	0,309

$n = 12$

Font: Elaboració pròpia

Taula 6

Prova de normalitat de Shapiro-Wilk per les freqüències de consum

	Estadístic	gl	Sig.
Freqüència de consum de substàncies en general	0,928	12	0,364
Freqüència de consum d'haixix/marihuana	0,652	12	<0,001
Freqüència de consum d'heroïna	0,327	12	<0,001
Freqüència de consum de cocaïna	0,691	12	<0,001
Freqüència de consum de LSD/àcids	0,327	12	<0,001
Freqüència de consum d'èxtasi	0,327	12	<0,001
Freqüència de consum d'alcohol	0,652	12	<0,001
Freqüència de consum de tranquil·litzants	0,450	12	<0,001
Freqüència de consum d'altres substàncies	0,327	12	<0,001

$n = 12$

Font: Elaboració pròpia

Correlació entre els trets de personalitat i la freqüència de consum de substàncies en general al centre

Primerament, es va analitzar la relació existent entre els diferents trets de personalitat del test OPERAS i la freqüència de consum de substàncies al dia dels usuaris del centre d'on es va obtenir la mostra. Correlacionant així, les puntuacions obtingudes pels subjectes en cada tret de personalitat i la freqüència de consum de substàncies general al dia.

La significació bilateral de les cinc correlacions és major a 0,05, la qual cosa ens indica que no existeix cap mena de relació entre les variables (Taula 7.1.; Taula 7.2.; Taula 7.3.; Taula 7.4.; Taula 7.5.).

Taula 7.1.

Correlació de Spearman entre Extraversió-freqüència de consum al dia dels usuaris

		EX	FCG
Rho de Spearman Extraversió	Coeficient de correlació Sig. (bilateral) N	1,000 . 12	0,132 0,683 12
Rho de Spearman Freqüència de consum de substàncies en general al dia dels usuaris	Coeficient de correlació Sig. (bilateral) N	0,132 0,683 12	1,000 . 12

Nota: E = Extraversió; FCG = Freqüència de consum de substàncies en general

$n = 12$

Font: Elaboració pròpia

Taula 7.2.

Correlació de Spearman entre Estabilitat Emocional-freqüència de consum al dia dels usuaris

		EE	FCG
Rho de Spearman Estabilitat Emocional	Coeficient de correlació Sig. (bilateral) N	1,000 . 12	0,169 0,599 12
Rho de Spearman Freqüència de consum de substàncies en general al dia dels usuaris	Coeficient de correlació Sig. (bilateral) N	0,169 0,599 12	1,000 . 12

Nota: EE = Estabilitat Emocional; FCG = Freqüència de consum de substàncies en general

$n = 12$

Font: Elaboració pròpia

Taula 7.3.

Correlació de Spearman entre Responsabilitat-freqüència de consum al dia dels usuaris

		RE	FCG
Rho de Spearman Responsabilitat	Coeficient de correlació Sig. (bilateral) N	1,000 . 12	-0,137 0,671 12
Rho de Spearman Freqüència de consum de substàncies en general al dia dels usuaris	Coeficient de correlació Sig. (bilateral) N	-0,137 0,671 12	1,000 . 12

Nota: R = Responsabilitat; FCG = Freqüència de consum de substàncies en general

$n = 12$

Font: Elaboració pròpia

Taula 7.4.

Correlació de Spearman entre Amabilitat-freqüència de consum al dia dels usuaris

		AM	FCG
Rho de Spearman Amabilitat	Coeficient de correlació Sig. (bilateral) N	1,000 . 12	-0,173 0,590 12
Rho de Spearman Freqüència de consum de substàncies en general al dia dels usuaris	Coeficient de correlació Sig. (bilateral) N	-0,173 0,590 12	1,000 . 12

Nota: Am = Amabilitat; FCG = Freqüència de consum de substàncies en general
n= 12

Font: Elaboració pròpia

Taula 7.5.

Correlació de Spearman entre Obertura a l'experiència-freqüència de consum al dia dels usuaris

		AP	FCG
Rho de Spearman Obertura a l'experiència	Coeficient de correlació Sig. (bilateral) N	1,000 . 12	0,054 0,869 12
Rho de Spearman Freqüència de consum de substàncies en general al dia dels usuaris	Coeficient de correlació Sig. (bilateral) N	0,054 0,869 12	1,000 . 12

Nota: Ap = Obertura a l'experiència; FCG = Freqüència de consum de substàncies en general

n= 12

Font: Elaboració pròpia

Correlació entre els trets de personalitat i la freqüència de consum de substàncies concretes al centre

Finalment, es va analitzar la relació existent entre els diferents trets de personalitat del test OPERAS i la freqüència de consum de determinades substàncies al dia dels usuaris del centre d'on es va obtenir la mostra. Correlacionant així, les puntuacions obtingudes pels subjectes en cada tret de personalitat i la freqüència de consum al dia de les tres substàncies amb més impacte en el centre: l'alcohol, la cocaïna i l'haixix/marihuana.

Els resultats de la correlació de Spearman entre el consum d'alcohol i cada un dels cinc trets de personalitat, el valor de la significació indicava que no existia cap relació entre les variables ($p > 0,05$) (Taula 8.1.; Taula 8.2.; Taula 8.3.; Taula 8.4.; Taula 8.5.).

En la correlació entre el consum de cocaïna i cada un dels cinc trets de personalitat, mostraven un valor de la significació menor a 0,05, la qual cosa indicava que no existia cap relació entre les variables (Taula 9.1.; Taula 9.2.; Taula 9.3.; Taula 9.4.; Taula 9.5.).

Finalment, s'observa el mateix patró en la correlació entre el consum d'haixix/marihuana i cada un dels cinc trets de personalitat, arribant també a establir que el valor de significació evidenciava una falta de relació entre les variables (Taula 10.1.; Taula 10.2.; Taula 10.3.; Taula 10.4.; Taula 10.5.).

Taula 8.1.

Correlació de Spearman entre Extraversió-freqüència de consum d'alcohol al dia dels usuaris

		E	FCA
Rho de Spearman Extraversió	Coeficient de correlació Sig. (bilateral) N	1,000 . 12	0,382 0,220 12
Rho de Spearman Freqüència de consum d'Alcohol al dia dels usuaris	Coeficient de correlació Sig. (bilateral) N	0,382 0,220 12	1,000 . 12

Nota: E = Extraversió; FCA = Freqüència de consum d'Alcohol

$n = 12$

Font: Elaboració pròpia

Taula 8.2.

Correlació de Spearman entre Estabilitat Emocional-freqüència de consum d'alcohol dia dels usuaris

		EE	FCA
Rho de Spearman Estabilitat Emocional	Coeficient de correlació Sig. (bilateral) N	1,000 . 12	0,071 0,826 12
Rho de Spearman Freqüència de consum d'Alcohol al dia dels usuaris	Coeficient de correlació Sig. (bilateral) N	0,071 0,826 12	1,000 . 12

Nota: EE = Estabilitat Emocional; FCA = Freqüència de consum d'Alcohol

$n = 12$

Font: Elaboració pròpia

Taula 8.3.

Correlació de Spearman entre Responsabilitat-freqüència de consum d'alcohol al dia dels usuaris

		R	FCA
Rho de Spearman Responsabilitat	Coeficient de correlació Sig. (bilateral) N	1,000 . 12	-0,033 0,918 12
Rho de Spearman Freqüència de consum d'Alcohol al dia dels usuaris	Coeficient de correlació Sig. (bilateral) N	-0,033 0,918 12	1,000 . 12

Nota: R = Responsabilitat; FCA = Freqüència de consum d'Alcohol

$n = 12$

Font: Elaboració pròpia

Taula 8.4.

Correlació de Spearman entre Amabilitat-freqüència de consum d'alcohol al dia dels usuaris

		Am	FCA
Rho de Spearman Amabilitat	Coeficient de correlació Sig. (bilateral) N	1,000 . 12	-0,017 0,959 12
Rho de Spearman Freqüència de consum d'Alcohol al dia dels usuaris	Coeficient de correlació Sig. (bilateral) N	-0,017 0,959 12	1,000 . 12

Nota: Am = Amabilitat; FCA = Freqüència de consum d'Alcohol

$n = 12$

Font: Elaboració pròpia

Taula 8.5.

Correlació de Spearman entre Obertura a l'experiència-freqüència de consum d'alcohol al dia dels usuaris

		Ap	FCA
Rho de Spearman Obertura a l'experiència	Coeficient de correlació Sig. (bilateral) N	1,000 . 12	0,431 0,162 12
Rho de Spearman Freqüència de consum d'Alcohol al dia dels usuaris	Coeficient de correlació Sig. (bilateral) N	0,431 0,162 12	1,000 . 12

Nota: Ap = Obertura a l'experiència; FCA = Freqüència de consum d'Alcohol

$n = 12$

Font: Elaboració pròpia

Taula 9.1.

Correlació de Spearman entre Extraversió-freqüència de consum de cocaïna al dia dels usuaris

		E	FCC
Rho de Spearman Extraversió	Coeficient de correlació Sig. (bilateral) N	1,000 . 12	-0,074 0,819 12
Rho de Spearman Freqüència de consum de Cocaïna al dia dels usuaris	Coeficient de correlació Sig. (bilateral) N	-0,074 0,819 12	1,000 . 12

Nota: E = Extraversió; FCC = Freqüència de consum de Cocaïna

$n = 12$

Font: Elaboració pròpia

Taula 9.2.

Correlació de Spearman entre Estabilitat Emocional-freqüència de consum de cocaïna dia dels usuaris

		EE	FCC
Rho de Spearman Estabilitat Emocional	Coeficient de correlació Sig. (bilateral) N	1,000 . 12	0,097 0,763 12
Rho de Spearman Freqüència de consum de Cocaïna al dia dels usuaris	Coeficient de correlació Sig. (bilateral) N	0,097 0,763 12	1,000 . 12

Nota: EE = Estabilitat Emocional; FCC = Freqüència de consum de Cocaïna

$n = 12$

Font: Elaboració pròpia

Taula 9.3.

Correlació de Spearman entre Responsabilitat-freqüència de consum de cocaïna al dia dels usuaris

		R	FCC
Rho de Spearman Responsabilitat	Coeficient de correlació Sig. (bilateral) N	1,000 . 12	0,111 0,731 12
Rho de Spearman Freqüència de consum de Cocaïna al dia dels usuaris	Coeficient de correlació Sig. (bilateral) N	0,111 0,731 12	1,000 . 12

Nota: R = Responsabilitat; FCC = Freqüència de consum de Cocaïna

$n = 12$

Font: Elaboració pròpia

Taula 9.4.

Correlació de Spearman entre Amabilitat-freqüència de consum de cocaïna al dia dels usuaris

		Am	FCC
Rho de Spearman Amabilitat	Coeficient de correlació Sig. (bilateral) N	1,000 . 12	-0,041 0,899 12
Rho de Spearman Freqüència de consum de Cocaïna al dia dels usuaris	Coeficient de correlació Sig. (bilateral) N	-0,041 0,899 12	1,000 . 12

Nota: Am = Amabilitat; FCC = Freqüència de consum de Cocaïna

$n = 12$

Font: Elaboració pròpia

Taula 9.5.

Correlació de Spearman entre Obertura a l'experiència-freqüència de consum de cocaïna al dia dels usuaris

		Ap	FCC
Rho de Spearman Obertura a l'experiència	Coeficient de correlació Sig. (bilateral) N	1,000 . 12	-0,334 0,289 12
Rho de Spearman Freqüència de consum de Cocaïna al dia dels usuaris	Coeficient de correlació Sig. (bilateral) N	-0,334 0,289 12	1,000 . 12

Nota: Ap = Obertura a l'experiència; FCC = Freqüència de consum de Cocaïna

$n = 12$

Font: Elaboració pròpia

Taula 10.1.

Correlació de Spearman entre Extraversió-freqüència de consum d'haixix/marihuana al dia dels usuaris

		E	FCH/M
Rho de Spearman Extraversió	Coeficient de correlació Sig. (bilateral) N	1,000 . 12	0,042 0,897 12
Rho de Spearman Freqüència de consum d'Haixix/Marihuana al dia dels usuaris	Coeficient de correlació Sig. (bilateral) N	0,042 0,897 12	1,000 . 12

Nota: E = Extraversió; FCH/M = Freqüència de consum d'Haixix/Marihuana
n= 12

Font: Elaboració pròpia

Taula 10.2.

Correlació de Spearman entre Estabilitat Emocional-freqüència de consum d'haixix/marihuana dia dels usuaris

		EE	FCH/M
Rho de Spearman Estabilitat Emocional	Coeficient de correlació Sig. (bilateral) N	1,000 . 12	0,071 0,826 12
Rho de Spearman Freqüència de consum d'Haixix/Marihuana al dia dels usuaris	Coeficient de correlació Sig. (bilateral) N	0,071 0,826 12	1,000 . 12

Nota: EE = Estabilitat Emocional; FCH/M = Freqüència de consum d'Haixix/Marihuana
n= 12

Font: Elaboració pròpia

Taula 10.3.

Correlació de Spearman entre Responsabilitat-freqüència de consum d'haixix/marihuana al dia dels usuaris

		R	FCH/M
Rho de Spearman Responsabilitat	Coeficient de correlació Sig. (bilateral) N	1,000 . 12	-0,326 0,301 12
Rho de Spearman Freqüència de consum d'Haixix/Marihuana al dia dels usuaris	Coeficient de correlació Sig. (bilateral) N	-0,326 0,301 12	1,000 . 12

Nota: R = Responsabilitat; FCH/M = Freqüència de consum d'Haixix/Marihuana
n= 12

Font: Elaboració pròpia

Taula 10.4.

Correlació de Spearman entre Amabilitat-freqüència de consum d'haixix/marihuana al dia dels usuaris

		Am	FCH/M
Rho de Spearman Amabilitat	Coeficient de correlació Sig. (bilateral) N	1,000 . 12	-0,404 0,193 12
Rho de Spearman Freqüència de consum d'Haixix/Marihuana al dia dels usuaris	Coeficient de correlació Sig. (bilateral) N	-0,404 0,193 12	1,000 . 12

Nota: Am = Amabilitat; FCH/M = Freqüència de consum d'Haixix/Marihuana
n= 12

Font: Elaboració pròpia

Taula 10.5.

Correlació de Spearman entre Obertura a l'experiència-freqüència de consum d'haixix/marihuana al dia dels usuaris

		Ap	FCH/M
Rho de Spearman Obertura a l'experiència	Coeficient de correlació Sig. (bilateral) N	1,000 . 12	0,165 0,608 12
Rho de Spearman Freqüència de consum d'Haixix/Marihuana al dia dels usuaris	Coeficient de correlació Sig. (bilateral) N	0,165 0,608 12	1,000 . 12

Nota: Ap = Obertura a l'experiència; FCH/M = Freqüència de consum d'Haixix/Marihuana
 $n = 12$

Font: Elaboració pròpia

Tenint en compte que el valor de probabilitat (significació bilateral) associat a l'estadístic *Rho de Spearman* va indicar que l'estadístic calculat no era significatiu ($p > 0,05$), es conclou que les variables analitzades no estan relacionades, arribant a la conclusió que la hipòtesi nul·la té un valor d'ocurrència suficient per a no ser rebutjada. Així doncs, els resultats de les vint correlacions de *Spearman* efectuades en aquest estudi porten a acceptar la hipòtesi nul·la, la qual segons les correlacions establertes, quedaria formulada de la següent manera:

- No existeix relació entre cap tret de personalitat (EX, EE, RE, AM, AP) i la freqüència de consum de substàncies en general dels usuaris del centre.
- No existeix relació entre cap tret de personalitat (EX, EE, RE, AM, AP) i la freqüència de consum d'alcohol dels usuaris del centre.
- No existeix relació entre cap tret de personalitat (EX, EE, RE, AM, AP) i la freqüència de consum de cocaïna dels usuaris del centre.
- No existeix relació entre cap tret de personalitat (EX, EE, RE, AM, AP) i la freqüència de consum d'haixix/marihuana dels usuaris del centre.

5. DISCUSSIÓ

El present estudi es fomenta en el fet que existeixen trets de personalitat relacionats amb consum de substàncies. Així doncs, analitza la relació entre la freqüència de consum de substàncies il·lícites i els cinc grans factors de personalitat (EX, EE, RE, AM, AP). D'aquesta manera, s'observen resultats contraris a la hipòtesi plantejada; no es van identificar perfils de personalitat específics que puguin ser factors de risc en el consum de substàncies.

Fent referència als resultats obtinguts en l'estudi, tenint en compte que s'ha realitzat a una mostra de 12 subjectes i que la majoria d'estudis realitzats fins aleshores són amb mostres més grans, la majoria de les quals es basen en adolescents, no poden comparar-se directament aquests resultats amb els resultats d'altres investigacions, així doncs es procedeix a realitzar una comparació i exploració de conceptes a continuació.

Les drogues d'impacte que es van detectar en el centre van ser per ordre: l'alcohol, la cocaïna i l'haixix/marihuana. Un estudi realitzat per Romero Reyes, et al. (2022), obté els mateixos resultats però ocupant l'última posició en aquest cas, la cocaïna. López, et al. (2003) en la seva investigació també troba l'alcohol com a la substància més consumida per la seva mostra seguit del cànnabis.

La meitat dels subjectes de l'estudi van consumir per primera vegada alcohol, resultats similars als obtinguts per part de Magallón-Neri, et al. (2015). A més, aquesta substància resulta ser la més consumida pels usuaris del centre, segons Sáiz, et al. (1999) l'alcohol i el tabac són les substàncies que primer es consumeixen i les que més es consumeixen per part dels joves espanyols. El fet que la majoria d'estudis arribin a la conclusió que l'alcohol és la substància que més subjectes proven per primera vegada, pot ser donat per diversos motius. En primer lloc, considerant que a Espanya és una substància legal i de fàcil accés, posa més a l'abast el fet de poder-la consumir que no pas altres tipus de consums. Els adolescents tenen un major risc de consum d'alcohol a causa de l'etapa de la vida en la qual es troben, en la qual la pressió dels amics pot ser tan forta que pot portar a consumir aquestes substàncies. Segons estudis del Ministeri de Sanitat, política social i igualtat del Govern d'Espanya (2008), el consum d'alcohol a Espanya sol iniciar-se quan els joves tenen 13,7 anys, el 75,1% dels adolescents entre 14 i 18 anys han consumit alguna vegada alcohol,

6 de cada 10 adolescents s'han emborratxat alguna vegada i 1 de cada 3 ho han fet durant els 30 últims dies. En l'actualitat, s'ha normalitzat tant el consum d'alcohol en joves que aquest ha adquirit un ús recreatiu implementat per passar el temps i socialitzar amb la resta. Aquesta normalització pot ser donada pel consum d'alcohol en sectors tan diversos i tan amplis de la nostra cultura que han portat a considerar "normal" el consum moderat i en ocasions determinades.

En referència a les puntuacions del test OPERAS, en el tret Extraversió la mitjana de les puntuacions dels usuaris indiquen una tendència a ser persones sociables (58,33% dels usuaris), les quals gaudeixen de les situacions socials animades i són parladores. D'altra banda, tenim una menor tendència a ser persones introvertides (41,67% dels usuaris), les quals es senten millor en activitats en solitari i caracteritzades per ser reservades i poc parladores. Tot i això, no s'observen diferències considerables per establir una tendència clara en referència al tret Extraversió. Tenint en compte que no s'ha observat cap relació existent entre l'Extraversió i el consum de substàncies en general, el consum d'alcohol, el consum de cocaïna i el consum d'haixix/marihuana, González, (2016) en el seu estudi determina que no existeix cap influència estadísticament significativa entre el consum d'alcohol, cànnabis i cocaïna i el fet que una persona sigui sociable. En la investigació estableix que l'Extraversió podria estar relacionada amb la tendència a consumir per primera vegada i adquirir una major sensibilitat neuronal cap a la substància, però no estableix cap relació clara entre el consum de substàncies i l'Extraversió. Claver Turiégano, (2016) després d'observar resultats invariables del grau de sociabilitat entre els subjectes consumidors i els no consumidors, determina que la sociabilitat no és un tret de personalitat relacionat en el consum de substàncies.

Existeixen altres estudis que no estan d'acord en el fet de no considerar una relació entre l'Extraversió i el consum de substàncies; aquests estableixen el tret Extraversió com a aquell el qual és més elevat en la població consumidora (Ibáñez, 1991; Sáiz et al., 1999; Pedrero, 2003; Calvete i Estévez, 2009). En contra a aquestes investigacions, Romero Reyes, et al. (2007) estableix el perfil antisocial com aquell associat al context de les substàncies addictives i, d'altra banda, tenim l'estudi de Becoña, et al. (2012) que parla de la relació d'aquest perfil antisocial amb el consum de cocaïna.

Pel que fa a l'Estabilitat Emocional, les puntuacions obtingudes pels usuaris evidencien que la meitat de la mostra són persones ansioses, amb tendència a canviar d'humor i sentir-se frustrades amb facilitat i propenses a sentir por, inseguretat i insatisfacció. En canvi, l'altra meitat de la mostra són subjectes que poden sentir en situacions adverses ansietat i inseguretat, però no de manera desproporcionada ni sentint alts nivells de frustració. D'aquesta manera, no es pot diferenciar si existeix una alta o una baixa estabilitat emocional en els subjectes de la mostra i tampoc afirmar una relació existent entre l'Estabilitat Emocional i el consum de substàncies en general, el consum d'alcohol, el consum de cocaïna i el consum d'haixix/marihuana. A favor d'aquesta falta de relació, López, et al. (2003) estableix que no hi ha diferències entre consumidors i no consumidors en l'escala d'estabilitat emocional, d'aquesta manera, no es pot establir una relació entre el consum de substàncies i l'estabilitat emocional.

Altrament, després de realitzar el seu estudi Sáiz, et al. (1999) estableix una relació positiva entre el neuroticisme i el consum de substàncies, aquesta relació l'atribueix al fet que el consum redueix la tensió emocional característica del neuroticisme a causa de la seva inestabilitat emocional, així doncs, vindria a establir una relació entre el consum de substàncies i la inestabilitat emocional dels subjectes. González, (2016) amb la seva investigació dóna suport a aquest últim estudi establint la tranquil·litat i la confiança com a aspectes relacionats amb un menor consum i Claver Turiégano, (2016) conclou que els consumidors mostren majors índexs d'inestabilitat emocional.

Un quart dels usuaris (75%) van obtenir puntuacions mitjanes-altes en el tret Responsabilitat, la qual cosa estableix que aquells amb puntuacions mitjanes vindrien a ser subjectes amb una tendència a preocupar-se pels seus deures i obligacions, però no en un grau molt elevat, amb capacitat de planificar les coses amb certa antelació, però sense cuidar tots els detalls, en canvi, els que van obtenir puntuacions més altes vindrien a ser aquelles persones que li donen una gran importància a l'ordre i a tenir planificades les seves activitats amb antelació i poder-les realitzar de la millor manera possible. La resta de subjectes (25% dels usuaris) li donen poca importància a l'ordre i la disciplina, la qual cosa els porta a no preocupar-se molt per les seves obligacions i deures, executant les activitats sense planificació ni previsió prèvia. Per tant, destaca la presència de subjectes amb altes puntuacions en personalitat, però no es pot establir una relació existent entre la Responsabilitat i el consum de substàncies en general, el

consum d'alcohol, el consum de cocaïna i el consum d'haixix/marihuana. Nohales Nieto, et al. (2017) en el seu estudi estableix resultats contraris als trobats en aquesta investigació, estableix la psicopatia com al tret de personalitat que més es relaciona amb el consum de substàncies, definint aquelles persones amb psicopatia com aquelles amb baixes puntuacions en responsabilitat. Altres estudis com el de Paulhus i Williams (2002) i el d'aquests mateixos autors amb Nathanson (2010) també donen suport a aquesta premissa. Claver Turiégano, (2016) també estableix el perfil dels consumidors com aquells que mostren un major índex d'instabilitat emocional.

De tots els trets de personalitat, l'Amabilitat és el que té un major nombre d'usuaris amb puntuacions elevades en aquest tret (83,33% dels usuaris), aquells els quals estan dintre d'aquest grup, estan caracteritzats per ser subjectes molt sensibles a les necessitats dels altres, afectuosos, amables, sincers, col·laboradors, amb una elevada confiança amb la resta i un baix nivell d'hostilitat. Els que han obtingut puntuacions mitjanes tendeixen a ser amables, cooperatius i tolerants amb la resta però desconfiats de les intencions dels altres de vegades. La minoria que han obtingut puntuacions baixes vindrien a ser persones que senten hostilitat pels altres, molt crítics amb la resta, amb poca sensibilitat a les necessitats i sentiments dels altres, la qual cosa els porta a ser desconfiats i poc sincers. Tot i observar una clara diferència en aquest grup, no s'estableix cap mena de relació entre l'Amabilitat i el consum de substàncies en general, el consum d'alcohol, el consum de cocaïna i el consum d'haixix/marihuana. Contràriament al que s'ha trobat en aquest estudi, autors com Nohales Nieto, et al. (2017), Paulhus i Williams (2002) i Williams, Nathanson i Paulhus (2010), estableixen que l'amabilitat és un tret de la personalitat que es relaciona amb el consum de substàncies quan aquest adquireix puntuacions baixes.

Finalment, en l'Obertura a l'experiència es torna a observar com meitat de la mostra tenen puntuacions altes i l'altra meitat puntuacions baixes. Pel que fa als subjectes amb puntuacions altes aquests es caracteritzen per tenir un gran interès per les activitats culturals i tot allò que sigui novetat per a ells, fent que siguin curiosos, amb ganes de viatjar i viure noves experiències. D'altra banda, aquells amb puntuacions més baixes, li donen molta importància als valors tradicionals i la forma de viure que ja coneixen, no tenen massa curiositat per les coses o experiències noves ni per les activitats culturals ni l'aventura.

D'aquesta manera no es pot establir si els subjectes de la mostra tenen més o menys obertura a l'experiència, de la mateixa manera que no es pot establir una relació entre consum de substàncies en general, el consum d'alcohol, el consum de cocaïna i el consum d'haixix/marihuana amb l'obertura a l'experiència. Claver Turiégano, (2016) estableix que una menor obertura a l'experiència està relacionada amb el consum, afirmació contaria a altres estudis com el de Sáiz et al. (1999), García (2003) i Morales et al. (2008) que es basen en el fet que la cerca de sensacions és un factor determinant a l'hora d'explicar el consum de substàncies.

Així doncs, es pot dir que en la mostra obtinguda, els usuaris del centre de drogaddiccions tendeixen a destacar en dos trets de personalitat en concret: l'Amabilitat i la Responsabilitat. Sent així l'Amabilitat el tret que es dóna més en els usuaris, i aquella escala que avalua la tendència a ser amable i tenir en compte els sentiments i drets de la resta, i la seva empatia, cooperació, franquesa, etc. I tenint, en segon lloc, la Responsabilitat com aquella escala que avalua el grau de responsabilitat de les persones, incloent-hi característiques com la planificació, l'organització, la meticulositat i l'eficàcia. L'Estabilitat Emocional, l'Obertura a l'experiència i l'Extraversió mostren una tendència a resultats intermedis en els participants de l'estudi, fent que no es pugui establir quin tipus de personalitat predomina.

Tenint en compte la comparació entre els resultats obtinguts per l'autora i els resultats d'altres estudis, s'arriba a la conclusió de l'existència de diverses discrepàncies; existeixen estudis que realment no troben relació entre els trets de personalitat que defineix el qüestionari OPERAS i el consum de substàncies, però, d'altra banda, s'observa resultats d'altres investigacions que evidencien just el contrari, la presència d'una relació entre aquestes dues variables d'interès.

La cerca d'una relació entre els factors de personalitat i el consum de substàncies il·lícites, tenint en compte els estudis duts a terme fins al moment, és objecte de controvèrsia. Aquest fet pot ser donat per les dificultats dels dissenys d'investigacions multivariades i la gran diversitat de resultats en els aspectes sociodemogràfics dels subjectes i les freqüències de consum.

Actualment, es pot dir que sí que existeixen alguns trets de personalitat associats al consum de substàncies, però no s'ha determinat si són conseqüència o antecedent del consum. Si es pogués detectar si és la causa o la conseqüència, s'hauria de determinar poblacions de risc per tal de poder establir programes de prevenció de consum específics.

5.1. Limitacions de l'estudi

Pel que fa a les discrepàncies que s'ha trobat entre aquesta investigació i estudis previs, aquestes podrien donar-se per diversos motius; tenint en compte aspectes metodològics, la mida de la mostra ha pogut ser una d'aquestes raons. El fet pel qual s'ha fomentat l'anàlisi a partir d'una mostra de 12 subjectes, fa que sigui difícil poder detectar correlacions significatives, evidenciat un poder estadístic baix, ja que hi ha una major probabilitat de no detectar un efecte que realment existeix. D'aquesta manera, el fet que la mostra sigui petita ha pogut fer que no es detectés la relació entre les variables estudiades a causa del seu poder estadístic baix. A més a més, la seva mida reduïda també fa més difícil poder aconseguir una significació estadística, aquesta és la que permet saber si els resultats obtinguts de l'estudi s'han donat per qüestió d'atzar. Una altra conseqüència que també es suma a aquesta característica de la mostra és la falta de generalització, el fet de comptar amb un nombre reduït de participants, fa que aquesta sigui poc representativa i que, per tant, estigui molt limitat el fet de poder generalitzar els resultats de l'estudi a altres grups de subjectes més grans. Així doncs, el fet de partir d'una mostra petita, fa que hi hagi poques probabilitats d'obtenir resultats significatius.

S'han de tenir en compte les característiques que envolten la hipòtesi d'establir una relació entre trets de personalitat determinats i la freqüència de consum de substàncies, de manera que s'ha de considerar la presència d'altres factors que envolten aquest context com a factors de risc més potents o únics que influeixin en el consum. Així doncs, el que pot passar és que la relació que es va establir en la hipòtesi no sigui merament directa o lineal i que d'aquesta manera consideri la interacció d'altres aspectes a nivell més complex que no es puguin mesurar mitjançant una correlació simple com la que s'ha realitzat en l'estudi.

Pel que fa als cinc grans trets de personalitat que es mesuren en el qüestionari OPERAS i que s'han utilitzat en les correlacions, pot ser que específicament aquests cinc trets siguin els que menys correlació tinguin per tal de predir el consum de substàncies, d'aquesta manera potser s'hauria de considerar més trets de personalitat.

Tenint en compte el mètode que es va utilitzar per a recollir les dades relacionades amb les característiques del consum de substàncies dels subjectes, es defineix el disseny de l'estudi com a retrospectiu. Es van recopilar dades sobre el període de consum dels subjectes (el qual queda en el passat) per tal d'analitzar-les i poder detectar sí l'existència de perfils de personalitat relacionats amb el consum. La recollida de dades de caràcter retrospectiu porta amb ella un seguit de limitacions, una d'aquestes és el biaix de memòria, si els subjectes ja no estan consumint substàncies, el fet d'haver de recordar característiques sobre el seu consum, com ara per exemple el número de vegades que consumien determinades substàncies al dia o bé, la primera substància que van consumir, pot comportar a alterar de manera inconscient aquest record o a no recordar amb precisió la informació.

Tenint en compte les limitacions exposades anteriorment sobre l'estudi, es proposen dues millores per a aquest:

- Augmentar la mida de la mostra en futures investigacions per augmentar el poder estadístic i que es pugui donar una generalització dels resultats.
- Utilitzar anàlisis de dades més sofisticades per poder detectar possibles relacions no lineals i models més complexos.

5.2. Conclusions de l'estudi

L'autora després d'haver fet les anàlisis necessàries arriba a la conclusió que en el centre de drogaddiccions d'on s'ha extret la mostra no existeix cap mena de relació entre el consum de substàncies i els trets de personalitat dels subjectes.

Considerant els resultats de l'estudi i contrastant-los amb estudis anteriors sobre aquest mateix tema, conclou la cerca d'una relació entre aquestes variables com a objecte de controvèrsia.

6. REFERÈNCIES

- Vigil-Colet, A., Morales-Vives, F., Camps, E., Tous, J., i Lorenzo-Seva, U., (2013). Desenvolupament i validació de l'Escaleta Global d'Avaluació de la Personalitat (OPERAS). *Psicotema*, Vol. 25, No. 1, 100-106. doi: 10.7334/psicothema2011.411
- Asociación Americana de Psiquiatría [APA]. (2014). *Manual diagnóstico y estadístico de los trastornos mentales* (DSM-5), 5a Ed. Arlington, VA.
- Becoña, E., López-Durán, A., Fernández del Río, E., Martínez, Ú., Fraga, J., Osorio, J., Arrojo, M., López-Creciente, F., Nieves Domínguez, M. (2012) ¿Podemos predecir el uso de psicoestimulantes en jóvenes? Un estudio a partir de un modelo de ecuaciones estructurales. *Adicciones*, 24(4), 339-346. <https://www.redalyc.org/articulo.oa?id=289124639008>
- Blanco, F. (2019). CURSO DE ESTADÍSTICA MAL: 2. ¿Correlación no equivale a causalidad?. *Fernando Blanco, PhD.* <https://fernandoblancopsy.com/2019/11/02/curso-de-estadistica-mal-2-c-orrelacion-no-equivale-a-causalidad/>
- Charzyńska, E., Sussman, S., Atroszko, P.A. (2021). Perfils de gravetat de les potencials addiccions conductuals i les seves associacions amb el gènere, la personalitat i el benestar: un enfocament centrat en la persona. *Conductes addictives*, 119, 106941. <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S030646032100126X>
- Claver Turiégano, E. (2016). *Rasgos de personalidad implicados en el consumo de drogas en adolescentes* [Universidad de Zaragoza, facultad de Ciencias Humanas y de la Educación]. Dianova España (Infonova 29 - primer semestre 2016) <https://www.dianova.org/wp-content/uploads/2016/04/Dianova-spain-infonova29-20160102.pdf>

DGPNSD. Observatori Espanyol sobre Drogues (OED). (2008). *Enquesta Estatal sobre l'Ús de Drogues en Estudiants d'Ensenyament Secundari (ESTUDES)*.

<https://pnsd.sanidad.gob.es/profesionales/sistemasInformacion/home.htm>

Díaz, G., Andrés, C., Materón, R., M., Bobadilla, G., Maldonado, M. & V., A. (2011). Perfil de personalidad en consumidores moderados y excesivos de sustancias psicoactivas. *Psicología desde el Caribe*, (28), 24-38. http://www.scielo.org.co/scielo.php?script=sci_arttext&pid=S0123-417X2011000200003&lng=en&tlng=es

Eline, R.Z., Bruijfel, J., Blanken, P., Hendricks, V., Maarten, W.J., Kreek, M.J., Booij, J., Goudriaan, A.E., van Ree, J.M., van den Brink, W. (2014). La personalitat com a factor de risc per al consum d'opioides il·lícits i factors protectors per a la dependència als opioides il·lícits. *Dependència de drogues i alcohol*, 145, 101-105. <https://doi.org/10.1016/j.drugalcdep.2014.09.783>

González, M., Espada, J., Guillon-Riquelme, A., Secades, R., & Orgilés, M. (2016). Asociación entre rasgos de personalidad y consumo de sustancias en adolescentes españoles. *Adicciones*, 28(2), 108-115. <http://dx.doi.org/10.20882/adicciones.777>

IBM Corp. Released 2023. IBM SPSS Statistics per a Windows, Versió 29.0.2.0 Armonk, NY: IBM Corp

Llei Orgànica 15/1999, de 13 de desembre, per la que s'estableixen les normes de Protecció de Dades de Caràcter Personal. Boletín Oficial del Estado, 298, de 14/12/1999. <https://www.boe.es/eli/es/lo/1999/12/13/15/con>

López, M., Santín, C., Torrico, E., Rodríguez, J.M. (2003). Consumo de sustancias psicoactivas en una muestra de jóvenes universitarios. *Psicología y Salud*, 13 (1), 6-17. <https://doi.org/10.25009/pys.v13i1.934>

Madrid Salud. (2024). *Factores de riesgo en el consumo de drogas* (FH11)
<https://www.madrid.es/UnidadesDescentralizadas/Salud/Publicaciones%20Propias%20Madrid%20salud/Publicaciones%20Propias%20ISP%20e%20IA/PublicacionesAdicciones/ficheros/factoresRiesgo.pdf>

Magallón-Neri, E., Díaz, R., Forns, M., Goti, J., Castro-Fornieles, J. (2015). Psicopatología de la personalidad, consum de drogues i símptomes psicològics en adolescents amb trastorns per consum de substàncies i controls comunitaris. *PeerJ* 3:e992 <https://doi.org/10.7717/peerj.992>

McCrae, R. R., & Costa, P. r. (2008). The five-factor theory of personality. In O. P. John, R. W. Robins, L. A. Pervin, O. P. John, R. W. Robins, L. A. Pervin (Eds.), *Manual de psicología de la personalidad: teoría i investigació* (3a ed.) (pp. 159-181). New York, NY US: Guilford Press.

McCrae, R. R., & John, O. P. (1992). Una introducció al model dels cinc factors i les seves aplicacions. *Revista de personalitat*, 60(2), 175–215.

MedlinePlus en español [Internet]. Bethesda (MD): Biblioteca Nacional de Medicina (EE. UU.) [actualizado 27 ago. 2019]. Consumo de drogas y la adicción. Disponible:
<https://medlineplus.gov/spanish/druguseandaddiction.html>

Nohales, B., Mezquita, L., Ibáñez, M.I. (2017). Relación entre personalidad oscura, consumo de sustancias y felicidad. *Àgora de salut*, 4, 267-275.
<https://repositori.uji.es/xmlui/handle/10234/166535>

Observatorio Español de las Drogas y las Adicciones. Informe 2022. Alcohol, tabaco y drogas ilegales en España. Madrid: Ministerio de Sanidad. Delegación del Gobierno para el Plan Nacional sobre Drogas; 2022. 293 p.

- Pacheco Heredia, H.F., & Merchán Domínguez, M.J. (2019). Correlación entre personalidad y consumo de sustancias en los centros CETAD 12 Pasos y Centeravid Centro Terapéutico de Adicciones Amor y Vida en el año 2019. [Título Profesional, Universidad Católica de Cuenca]. Repositorio digital de la Universidad Católica de Cuenca.
- Palma, D., Continente, X., López, M.J., Vázquez, N., Serral, G., Ariza, C., Ariza, C., Bartroli, M., Continente, X., Juárez, O., García Lamberechts, J, López, M. J., Muñoz, L., Pérez, A., Sánchez-Martínez, F., Vázquez, N., & Ramon Villalbí, J. (2021). Rasgos de la personalidad asociados al consumo de sustancias en jóvenes en contexto de vulnerabilidad. *Gaceta Sanitaria*, 35(6), 542-550. <https://dx.doi.org/10.1016/j.gaceta.2020.08.004>
- Pons Diez, J., & Berjano Peirats, E. (1999). *El consumo abusivo de alcohol en la adolescencia: un modelo explicativo desde la psicología social* [Dataset]. <https://pnsd.sanidad.gob.es/profesionales/publicaciones/catalogo/bibliotecaDigital/publicaciones/pdf/cabu.pdf>
- Portada - Proyecto Hombre.* (2024, 1 marzo). Proyecto Hombre. <https://proyectohombre.es/>
- Ramos, V., Garrote, G. (2008). La variable de personalidad búsqueda de sensaciones como factor de riesgo en el consumo de drogas. *Revista Internacional de Psicología del Desenvolupament i de l'Educació*, 4 (1), 169-178. <https://www.redalyc.org/articulo.oa?id=349832319017>
- Rodríguez, M., Privado, J., Escorial, S., Francisco, J.R. (2022). Validación de la Escala de Evaluación General de la Personalidad (OPERAS) en Estudiantes Universitarios Chilenos. *Iberoamericana de Diagnóstico y Evaluación – e Avaliação Psicológica*, 3(64), 41-55. <https://doi.org/10.21865/RIDEP64.3.04>

- Romero Reyes, D., Andaverde Vega, A. A., Ybarra Sagarduy, J. L., & Orozco Ramírez, L. A. (2022). Perfiles de personalidad, droga de impacto y seguimiento de pacientes atendidos en un centro de rehabilitación al Noreste de México. *Acta Universitaria*, 32, 1-19. <https://doi.org/10.15174/au.2022.3327>
- Ruiz-Olivares, R., Lucena, V., Raya, A.F., Herruzo, J. (2019). Perfils de personalitat i com es relacionen amb el consum de drogues entre els joves a Espanya. *Personalitat i diferències individuals*, 149, 291-295. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2019.06.015>
- Sáiz, P.A., González, M^aP., Jiménez, L., Delgado, Y., Liboreiro, M^aJ., Granda, B., Bobes, J. (1999). Consumo de alcohol, tabaco y otras drogas y rasgos de personalidad en jóvenes de enseñanza secundaria. *Adicciones*, 11 (3), 209-220. <https://www.researchgate.net/publication/237350035>
- Sajjadi, H., Ghaedamini Harouni, G., & Sharifian Sani, M. (2015). Determinants personals, familiars i ambientals de l'abús d drogues: un estudi causal-comparatiu. *Revista global de ciències de la salut*, 7(4), 367-374. <https://doi.org/10.5539/gjhs.v7n4p367>
- Sutin, A., Evans, M., Zonderman, A. (2012). Trets de personalitat i substàncies il·lícites: el paper moderador de la pobresa. *Dependència de drogues i alcohol*, 131(3), 247-251. <https://doi.org/10.1016/j.drugalcdep.2012.10.020>
- Vicente, M. (2021). Correlación entre conductas agresivas y patrones de personalidad en consumo de sustancias. *MLS Recerca en Psicologia*, 4(2). <https://doi.org/https://doi.org/10.33000/mlspr.v4i2.626>

7. ANNEXOS

Annex A. Prevalença de consum diari de substàncies psicoactives en la població de 15-64 anys (%). Espanya, 1997-2022

	1997	1999	2001	2003	2005	2007	2009	2011	2013	2015	2018	2020	2022
Tabaco	34,9	33,6	35,7	36,7	32,8	29,6	31,8	30,4	30,8	30,8	34,0	32,3	33,1
Alcohol	12,7	13,7	15,7	14,1	14,9	10,2	11,0	10,2	9,8	9,3	7,4	8,8	9,0
Cannabis	0,7	0,8	1,5	1,5	2,0	1,6	2,0	1,7	1,9	2,1	2,1	2,9	2,8
Hipnosedantes													
con o sin receta	-	-	-	-	-	3,1	2,7	4,6	6,8	6,0	5,9	6,4	7,2
Analgésicos opioides													
con o sin receta	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2,1	1,9

Nota: Adaptat d'*Informe 2023- Alcohol, tabac i drogues il·legals a Espanya* (p.), per l'Observatori Espanyol de les drogues i les addiccions, 2023, Enquesta sobre Alcohol i Drogues a Espanya (EDADES).

Annex B. Criteris diagnòstics del trastorn per consum de substàncies

Globalment, el diagnòstic de trastorn per consum de substàncies es basa en un patró patològic de comportaments relacionats amb el consum de substàncies. Quant a l'organització diagnòstica, el criteri A és aplicable a tots els grups de criteris que es refereixen al control deficitari, a la deterioració social, al consum de risc i als farmacològics. El control deficitari sobre el consum de la substància compon el primer grup de criteris (Criteris 1-4). La persona consumeix grans quantitats de substància o ho fa durant un temps més prolongat del previst (Criteri 1). La persona expressa desitjos insistents de deixar o de regular el seu consum i relata múltiples esforços fallits per disminuir o abandonar aquest (Criteri 2). La persona inverteix una gran part del seu temps intentant aconseguir la substància, consumint-la o recuperant-se dels seus efectes (Criteri 3). En els casos més greus és possible que les activitats diàries de la persona girin entorn de la substància. Existeix un desig intens de consum (Criteri 4) manifestat per una ànsia i una urgència en qualsevol moment, encara que és més probable que aparegui en aquells ambients en els quals la persona ha aconseguit o consumit la substància anteriorment. Aquest desig intens de consum s'atribueix al condicionament clàssic i s'associa a l'activació de les estructures cerebrals específiques del sistema de recompensa. L'exploració del desig es realitza preguntant-li a la persona si ha tingut alguna vegada una forta necessitat de consum que li ha impedit pensar o ocupar-se de qualsevol altra cosa. El desig intens actual és un marcador freqüent per a la valoració dels resultats d'un tractament, ja que pot considerar-se un senyal de recaiguda imminent.

El deteriorament social constitueix el segon grup de criteris (Criteris 5-7). El consum recurrent de substàncies pot comportar l'incompliment dels deures fonamentals en els àmbits acadèmic, laboral o domèstic (Criteri 5). La persona podria continuar consumint malgrat tenir problemes recurrents o persistents en l'esfera social o interpersonal causats o exacerbats pels efectes del consum (Criteri 6). Es redueixen o abandonen importants activitats socials, ocupacionals o recreatives a causa del consum de substàncies (Criteri 7). La persona pot descurar o abandonar les activitats familiars i les aficions a causa del consum.

El tercer grup de criteris es refereix al consum de risc de la substància (Criteris 8 i 9). Pot produir-se un consum recurrent de la substància fins i tot en aquelles

situacions en les quals aquesta provoca un risc físic (Criteri 8). La persona consumeix de forma continuada malgrat saber que pateix un problema físic o psicològic recurrent o persistent que probablement es pot originar o exacerbar per aquest consum (Criteri 9). El punt clau a l'hora de valorar aquest criteri no és tant l'existència del problema com el fracàs de la persona a evitar el consum malgrat les complicacions que li provoca.

Els criteris farmacològics conformen l'últim grup (Criteris 10 i 11). La tolerància (Criteri 10) es defineix com l'augment significatiu de les dosis de la substància per a aconseguir els efectes desitjats, o com una reducció notable de l'efecte quan es consumeix la dosi habitual. El grau en què es desenvolupa tolerància varia en cada persona, a més de per a cada substància, i inclou una diversitat d'efectes sobre el sistema nerviós central. Per exemple, la tolerància per a la depressió respiratòria, la coordinació motriu i la sedació es pot desenvolupar en diferents graus, depenent de la substància. És complicat determinar la tolerància segons els antecedents i, per això, resulta d'utilitat emprar proves de laboratori (p. ex., uns nivells elevats de la substància en la sang juntament amb una escassa evidència d'intoxicació podrien indicar tolerància). D'altra banda, també es podria discernir entre tolerància i variabilitat individual per la sensibilitat inicial a l'efecte d'una substància en particular. Per exemple, algunes persones que beuen alcohol per primera vegada mostren poca evidència d'intoxicació després de tres o quatre copes, mentre que unes altres, amb un pes i uns antecedents de consum similars, presenten un discurs *disàrtric i falta de coordinació.

L'abstinència (Criteri 11) és una síndrome que ocorre quan disminueixen les concentracions de la substància en la sang o els teixits en una persona que ha estat una gran consumidora de manera prolongada. És probable que la persona consumeixi la substància per a alleujar els símptomes que produeix l'abstinència. Aquests símptomes difereixen enormement segons la classe de substància, per la qual cosa s'han descrit conjunts de criteris diferents per a cada droga. Els signes d'abstinència de l'alcohol, els opiacis, els sedants, els hipnòtics i els ansiolítics són freqüents i accentuats, i es poden avaluar d'una manera senzilla. Els signes i símptomes dels estimulants (les amfetamines i la cocaïna), del tabac i del cànnabis també són freqüents però no tan marcats. Quant a la *fenciclidina, altres al·lucinògens i els *inhalantes, no s'ha descrit en els humans l'existència d'una abstinència significativa després del seu consum repetit, per la

qual cosa aquest criteri no s'inclou en aquestes substàncies. De tota manera, no és necessari que existeixi tolerància o abstinència per a establir un diagnòstic de trastorn per consum de substàncies. No obstant això, en la major part de les substàncies, els antecedents previs d'abstinència s'associen amb un curs clínic més greu (és a dir, l'inici precoç del trastorn, unes quantitats elevades de consum de la substància i un major nombre de problemes relacionats amb la substància).

Els símptomes de tolerància i abstinència, que esdevenen durant un tractament mèdic apropiat amb medicaments prescrits (p. ex., analgèsics opioides, sedants, estimulants) no s'haurien de considerar a l'hora d'establir un trastorn per consum de substàncies. L'aparició d'una tolerància i una abstinència farmacològiques, esperables i normals durant el tractament mèdic ha implicat un diagnòstic erroni d'addicció fins i tot quan només apareixien aquests símptomes. Les persones els símptomes de les quals només apareixen com a resultat del tractament mèdic, és a dir, la tolerància i l'abstinència com a part del tractament mèdic prescrit, no haurien de rebre el diagnòstic basant-se únicament en aquests símptomes. No obstant això, els medicaments que han estat prescrits es poden prendre de manera inapropiada i, per tant, es podria diagnosticar un trastorn per consum de substàncies si es presenten, a més, altres símptomes comportamentals de cerca compulsiva de la substància.

Annex C. Full de consentiment informat per als participants de l'estudi

HOJA DEL CONSENTIMIENTO INFORMADO

Título del estudio: La personalidad como factor de riesgo en el consumo de sustancias

Datos de contacto del investigador principal: Júlia Garcia Bel

Yo ..... con DNI .....

- He leído la hoja de información al participante sobre el estudio del cual se me ha entregado una copia.
- He podido hacer preguntas y resolver mis dudas sobre el estudio y mi participación.
- Comprendo mi participación en el estudio de acuerdo con aquello expresado a la hoja de información al participante sobre el estudio y de las respuestas a mis preguntas, así como los riesgos y beneficios que comporta.
- Acepto que mi participación es voluntaria y doy libremente mi conformidad para participar en el estudio.
- Conozco que me puedo retirar en cualquier momento de la participación en el estudio sin que esto me pueda causar ningún perjuicio.
- Estoy informado sobre el tratamiento que se realizará de mis datos personales.
- Doy mi consentimiento para el acceso y utilización de mis datos en las condiciones detalladas a la hoja de información al participante sobre el estudio.

Sí **No**

- Una vez finalizada la investigación, es posible que los datos obtenidos sean de interés para otros estudios relacionados. En relación con esto, se ofrecen las siguientes opciones:
  - NO autorizar** el uso de sus datos en otros proyectos de investigación relacionados.
  - SÍ autorizar** el uso de sus datos en otros proyectos de investigación relacionados.

Y para expresar este consentimiento, el participante firma en fecha ..... y lugar ..... esta hoja de consentimiento:

Firma del participante .....

Trabajos de Fin de Grado de la URV - Información básica de protección de datos personales

Responsable	El responsable del tratamiento de sus datos personales es la Universitat Rovira i Virgili con CIF Q9350003A y con domicilio fiscal en la calle del Matadero, s/n, 43003 de Tarragona.
Finalidad	Participar en el estudio del Trabajo de Fin de Grado en los términos que se describen a la hoja de información al participante. En el supuesto de que el estudio prevea la publicación, difusión y reutilización de los resultados obtenidos incluyendo datos personales, los datos personales serán utilizadas para esta finalidad siempre que el interesado haya otorgado su consentimiento.
Derechos	Puede ejercer los derechos de acceso, rectificación, supresión, portabilidad, limitación u oposición en el tratamiento, mediante un escrito dirigido al Registro General de la URV a la misma dirección del domicilio fiscal o mediante su presentación al Registro General de la Universidad, presencialmente o telemática, según se indica a https://seuelectronica.urv.cat/registre.html .
Información adicional	Puede consultar información adicional sobre este tratamiento de datos personales denominado Trabajo de Fin de Grado de la URV y sus derechos al Registro de Actividades del Tratamiento de la URV publicado a https://seuelectronica.urv.cat/rqpd donde también se puede consultar la Política de Privacidad de la URV. Así mismo, puede consultar esta información a la Hoja de información al participante sobre el estudio. Adicionalmente, puede dirigir a nuestros delegados de protección de datos cualquier consulta sobre protección de datos personales a la dirección de correo electrónico del dpd@urv.cat .

Annex D. Full d'informació per als participants de l'estudi**FULL D'INFORMACIÓ AL PARTICIPANT****TÍTOL DE L'ESTUDI**

La personalitat com a factor de risc en el consum de substàncies

ESTUDIANT

Júlia Garcia Bel - julia.garciab@estudiants.urv.cat - 626874239 - Carrer de Santa Joaquina de Vedruna, s/n 43002 Tarragona

CENTRE

Universitat Rovira i Virgili (URV)

INTRODUCCIÓ

Ens dirigim a vostè per tal d'informar-lo sobre l'estudi d'investigació en el que se'l convida a participar.

Aquest estudi ha estat aprovat pel Comitè Ètic de la Recerca en Persones, Societat i Medi Ambient (CEIPSA) de la Universitat Rovira i Virgili.

La nostra intenció és que rebí la informació correcta i suficient perquè pugui avaluar i decidir si vol o no participar en aquest estudi. Per aquest motiu, llegeixi aquest full informatiu amb atenció i nosaltres li aclarirem els dubtes que li puguin sorgir

Adicionalment, li informem que vostè és lliure de consultar amb les persones que consideri oportú abans de decidir sobre la seva participació a l'estudi.

PARTICIPACIÓ VOLUNTÀRIA

Ha de saber que la seva participació en aquest estudi és voluntària i que pot decidir no participar o canviar la seva decisió i retirar el consentiment en qualsevol moment.

DESCRIPCIÓ GENERAL DE L'ESTUDI

Aquest estudi té com a objectiu detectar si la personalitat és un factor de risc en el consum de substàncies.

El que es farà serà passar un el test de personalitat OPERAS i una enquesta sociodemogràfica als participants per poder realitzar una correlació i obtenir resultats per demostrar o no que la personalitat és un factor de risc que pot portar a les persones a consumir substàncies.

No serà necessària cap visita mèdica; només caldrà que respongui el qüestionari amb preguntes relacionades amb l'estil de vida previ a l'estudi.

BENEFICIS I RISCOS

Els beneficis d'aquest estudi van lligats principalment a la necessitat d'estudiar la relació entre personalitat i consúm de substàncies. Hi ha molts pocs estudis sobre aquest tema i indagar-hi podria aportar beneficis a la societat tant en la prevenció com amb el tractament del Trastorn per consum de substàncies.

Aquest estudi no suposa cap risc per al participant.

CONFIDENCIALITAT I PROTECCIÓ DE DADES

Tota la informació recopilada sobre les persones participants en el marc d'aquest estudi es mantindrà estrictament confidencial i amb aplicació de les corresponents mesures de seguretat que garanteixin, a més de la seva confidencialitat, la seva integritat, disponibilitat, autenticitat i traçabilitat.

Les dades personals recollides per a l'estudi estaran identificades mitjançant un codi i només l'investigador principal o els seus col·laboradors podran relacionar aquestes dades amb els participants. Mai s'identificarà a les persones participants en cap informe, presentació ni publicació que sorgeixi d'aquest estudi. Per tant, la seva identitat no serà revelada a cap persona, excepte quan sigui requerit pel Comitè d'Ètica al que es sotmet l'estudi amb la finalitat de comprovar les dades i procediments de l'estudi.

Per al tractament de les dades s'utilitzaran els sistemes d'informació propis de la Universitat Rovira i Virgili instal·lats a la seva xarxa informàtica aplicant-se les

mesures de seguretat de la informació establertes pel Reial Decret 3/2010 que regula l'Esquema Nacional de Seguretat. Concretament, les dades es recolliran mitjançant el test de personalitat OPERAS i una enquesta sociodemogràfica i s'introduiran en el sistema d'informació SPSS. Posteriorment, per analitzar les dades s'utilitzarà el programa SPSS.

El personal investigador de l'estudi es compromet a complir la Llei orgànica 3/2018, de 5 de desembre, de protecció de dades personals i garantia dels drets digitals, a més del Reglament (UE) núm. 2016/679, del Parlament europeu i del Consell, de 27 d'abril de 2016, relatiu a la protecció de les persones físiques pel que fa al tractament de dades personals, i signarà un compromís de participació i confidencialitat.

La finalitat del tractament de les dades és la participació en l'estudi d'acord amb el consentiment de la persona participant.

La persona participant podrà interrompre la seva participació a l'estudi retirant el seu consentiment en qualsevol moment, sense que sigui necessària la seva justificació. En aquest cas, les dades no es podran eliminar per tal de garantir la validesa dels resultats i complir amb les obligacions legals aplicables a l'estudi, però sí que quedaran codificades de manera que no sigui possible vincular-les a la seva persona.

INFORMACIÓ AMPLIADA SOBRE EL TRACTAMENT DE DADES PERSONALS

De conformitat amb el que disposa la legislació vigent en matèria de protecció de dades aplicable a la Universitat Rovira i Virgili (URV) i publicada a l'apartat "Legislació aplicable" de l'espai "Protecció de dades de caràcter personal" de la Seu Electrònica (<https://seuelectronica.urv.cat/rgpd/>), es posa en coneixement de les persones interessades la informació següent:

a) Qui és el responsable del tractament de les seves dades?

Identificació	Universitat Rovira i Virgili CIF: Q9350003A
Adreça Postal	Carrer de l'Escorxador, s/n 43003 Tarragona
Dades de contacte dels DPD	DPD- Delegats de protecció de dades de la URV Correu electrònic: dpd@urv.cat

b) Quines dades personals tractem i amb quina finalitat?

Les dades personals són tractades amb la finalitat de participar en el Treball de Fi de Grau en els termes que es descriuen al full d'informació al participant. En el cas que l'estudi prevegi la publicació, difusió i reutilització dels resultats obtinguts incloent dades personals, les dades personals seran utilitzades per a aquesta finalitat sempre que l'interessat hagi atorgat el seu consentiment.

c) A quins destinataris es comunicaran les seves dades?

En el marc del tractament mencionat, les seves dades no es cediran a tercers tret que existeixi obligació legal o s'indiqui expressament en el full d'informació al participant.

d) Quina és la legitimació per al tractament de les seves dades?

La legitimació d'aquest tractament es basa en el consentiment que dona la persona interessada de forma expressa.

e) Quines mesures de seguretat apliquem en el tractament de les seves dades?

La Universitat es responsabilitza d'aplicar les mesures de seguretat i la resta d'obligacions derivades de la legislació de protecció de dades de caràcter personal, d'acord amb l'Esquema Nacional de Seguretat, Reial Decret 3/2010.

En aquest sentit, La Universitat Rovira i Virgili s'ha dotat d'una Política de Seguretat que pot ser consultada a la secció sobre "Legislació i normativa" de la pàgina web de la Universitat dintre de "Normativa pròpia" i "Altres normes", <http://www.urv.cat/ca/universitat/normatives/altres-normes/>.

Adicionalment, al Full d'informació al participant es concreten algunes mesures de seguretat específiques que es tindran en compte durant la realització de l'estudi.

f) Quins són els drets dels interessats?

L'interessat té dret a accedir a les seves dades personals; a demanar la rectificació de les dades inexactes; a sol·licitar la cancel·lació i supressió; a oposar-se al tractament, inclosa l'elaboració de perfils; a limitar fins a una data determinada el tractament de les seves dades; i a la portabilitat de les mateixes en format electrònic.

La persona participant pot interrompre la seva participació a l'estudi retirant el seu consentiment en qualsevol moment, sense donar explicacions. En aquest cas, les dades no es podran eliminar per tal de garantir la validesa dels resultats i complir amb les obligacions legals aplicables a l'estudi, però no serà possible vincular-les a la seva persona.

Podrà exercir els drets d'accés, rectificació, cancel·lació, oposició, limitació i portabilitat mitjançant comunicació escrita, detallant motivadament la sol·licitud, adreçada al Registre General (Carrer de l'Escorxador, s/n, 43003 de Tarragona) o mitjançant la seva presentació al Registre General de la Universitat, presencialment o telemàtica, segons s'indica a <https://seuelectronica.urv.cat/registre.html>.

Així mateix, l'informem que té dret a presentar una reclamació davant l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades mitjançant el mecanisme que estableixi. Pot consultar més informació a <https://apdcat.gencat.cat/ca/inici>.

Finalment, l'informem que podrà sol·licitar informació relacionada amb la protecció de dades personals mitjançant correu electrònic als nostres delegats de protecció de dades a la direcció del dpd@urv.cat.

g) Quant de temps conservarem les seves dades?

El període de conservació de les dades és de 5 anys un cop finalitzat l'estudi, tret que el full d'informació al participant estableixi un període diferent. En qualsevol cas, es conservaran les dades fins a la revocació del consentiment per part de la persona interessada.

Annex E. Qüestionari sociodemogràfic

CUESTIONARIO SOCIODEMOGRÁFICO

Sexo:

- Hombre
- Mujer
- Otros

País de nacimiento:

- España
- Otros

Escriba cuál:

Estado civil:

- Soltero/a
- Casado/a
- Separado/a-divorciado/a
- Viudo/a

¿Con quién o quiénes vive actualmente?

- Solo
- Familia propia (cónyuge/pareja y/o hijos propios o de la pareja)
- Familia de origen (padre, madre, hermanos, tíos, abuelos, suegros...)
- Otros

Escriba con quien:

Nivel de estudios más alto completado o aprobado:

- Sin estudios o estudios primarios incompletos
- Estudios primarios completos: 6º EGB aprobado, certificado de escolaridad, 6 cursos de primaria aprobados
- Estudios secundarios 1ª etapa: 8º EGB aprobado, graduado escolar, bachillerato elemental, formación profesional de 1º grado o ciclos formativos de grado medio aprobados, ESO aprobado, 4 cursos de secundaria aprobados
- Estudios secundarios 2ª etapa: BUP, bachillerato superior, bachillerato LOGSE, bachillerato LOMCE, COU, PREU, formación profesional 2º grado o ciclos formativos de grado superior, 5 o más cursos de secundaria aprobados
- Estudios universitarios

¿Cuántas veces ha estado en tratamiento en algún centro de tratamiento de las adicciones?

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6 o más

Tiempo que hace que esta en tratamiento en Proyecto Hombre:

- de 1 a 3 meses
- de 3 a 6 meses
- de 6 a 9 meses
- de 9 a 12 meses
- más de 1 año

Tiempo que ha estado consumiendo:

.....

Sustancia por la cual está en tratamiento actualmente:

☐ Hachís/Marihuana	☐ Alcohol
☐ Heroína	☐ Tranquilizantes
☐ Cocaína	☐ Otros
☐ LSD/Ácidos	Escriba cuál/les: .....
☐ Éxtasis	.....

Frecuencia de consumo en los últimos tres meses antes de empezar tratamiento con Proyecto Hombre (En caso de policonsumo, indicar la sustancia y su frecuencia):

Nombre de la Sustancia 1: .....

☐ 1 vez al día	☐ 4 veces al día
☐ 2 veces al día	☐ 5 veces al día
☐ 3 veces al día	☐ 6 veces o más al día

Nombre de la Sustancia 2: .....

☐ 1 vez al día	☐ 4 veces al día
☐ 2 veces al día	☐ 5 veces al día
☐ 3 veces al día	☐ 6 veces o más al día

Nombre de la Sustancia 3: .....

☐ 1 vez al día	☐ 4 veces al día
☐ 2 veces al día	☐ 5 veces al día
☐ 3 veces al día	☐ 6 veces o más al día

Nombre de la Sustancia 4: .....

☐ 1 vez al día	☐ 4 veces al día
☐ 2 veces al día	☐ 5 veces al día
☐ 3 veces al día	☐ 6 veces o más al día

Nombre de la Sustancia 5: .....

☐ 1 vez al dia	☐ 4 veces al dia
☐ 2 veces al dia	☐ 5 veces al dia
☐ 3 veces al dia	☐ 6 veces o más al dia

Nombre de la Sustancia 6: .....

☐ 1 vez al dia	☐ 4 veces al dia
☐ 2 veces al dia	☐ 5 veces al dia
☐ 3 veces al dia	☐ 6 veces o más al dia

Nombre de la Sustancia 7: .....

☐ 1 vez al dia	☐ 4 veces al dia
☐ 2 veces al dia	☐ 5 veces al dia
☐ 3 veces al dia	☐ 6 veces o más al dia

Nombre de la Sustancia 8: .....

☐ 1 vez al dia	☐ 4 veces al dia
☐ 2 veces al dia	☐ 5 veces al dia
☐ 3 veces al dia	☐ 6 veces o más al dia

Frecuencia de consumo general en los últimos tres meses antes de empezar tratamiento con Proyecto Hombre:

☐ de 1 a 3 veces al dia	☐ de 12 a 15 veces al dia
☐ de 3 a 6 veces al dia	☐ de 15 a 18 veces al dia
☐ de 6 a 9 veces al dia	☐ de 18 veces o más al dia
☐ de 9 a 12 veces al dia	

Contexto de consumo habitual:

- Solo
 Acompañado

Primera sustancia que empezó a consumir:

.....

Annex F. Escala OPERAS (Vigil-Colet et al., 2013a)

CUESTIONARIO OPERAS

Datos descriptivos

Sexo:

Fecha de nacimiento: /   /

Color preferido:

Lugar donde vives:

Nivel de estudios:

Ocupación actual:

En este cuestionario te pedimos que nos describas tu manera habitual de ser o de actuar. Debes evaluar las siguientes afirmaciones teniendo en cuenta si esta de acuerdo o desacuerdo estableciendo puntuaciones del 1 al 5 que se basan en:

1. Completamente en desacuerdo
2. Bastante en desacuerdo
3. Ni de acuerdo ni en desacuerdo
4. Bastante de acuerdo
5. Completamente de acuerdo

1. Me gusta probar cosas nuevas

1	2	3	4	5

2. Soy el alma de la fiesta.

1	2	3	4	5

3. Me siento cómodo conmigo mismo.

1	2	3	4	5

4. Siempre estoy dispuesto a asumir responsabilidades.

1	2	3	4	5

5. Siempre mantengo mi palabra.

1	2	3	4	5

6. Suelo hablar bien de los demás.

1	2	3	4	5

7. El arte me parece aburrido.

1	2	3	4	5

8. Me desenvuelvo bien en situaciones sociales.

1	2	3	4	5

9. A menudo tengo el ánimo por el suelo.

1	2	3	4	5

10. Evito mis obligaciones.

1	2	3	4	5

11. Alguna vez he cogido algo que no era mío.

1	2	3	4	5

12. Respeto a los demás.

1	2	3	4	5

13. Creo en la importancia de formarse culturalmente.

1	2	3	4	5

14. Hablo poco.

1	2	3	4	5

15. A menudo me siento triste.

1	2	3	4	5

16. Dejo las cosas a medias.

1	2	3	4	5

17. Creo que los demás tienen buenas intenciones.

1	2	3	4	5

18. Evito las discusiones filosóficas.

1	2	3	4	5

19. Alguna vez he dicho algo malo de alguien.

1	2	3	4	5

20. Hago amigos con facilidad.

1	2	3	4	5

21. Es difícil que las cosas me preocupen.

1	2	3	4	5

22. Dejo mis cosas desordenadas.

1	2	3	4	5

23. Soy muy crítico con los demás.

1	2	3	4	5

24. Me gusta visitar museos.

1	2	3	4	5

25. Prefiero que otros sean el centro de atención.

1	2	3	4	5

26. Alguna vez me he aprovechado de alguien.

1	2	3	4	5

27. Me dejo llevar por el pánico con facilidad.

1	2	3	4	5

28. Soy perfeccionista.

1	2	3	4	5

29. A menudo soy desagradable con otras personas.

1	2	3	4	5

30. Me gusta visitar sitios nuevos.

1	2	3	4	5

31. Permanezco en segundo plano.

1	2	3	4	5

32. Cambio de humor a menudo.

1	2	3	4	5

33. Pierdo el tiempo.

1	2	3	4	5

34. Acepto a la gente tal y como es.

1	2	3	4	5

35. Siento curiosidad por el mundo que me rodea.

1	2	3	4	5

36. Sé cautivar a la gente.

1	2	3	4	5

37. Me desagrado.

1	2	3	4	5

38. Cuando hago planes los mantengo.

1	2	3	4	5

39. Cuando alguien me la juega, se la devuelvo.

1	2	3	4	5

40. El teatro me parece poco interesante.

1	2	3	4	5

Annex G. Estadístics dels resultats dels usuaris en el test OPERAS

	EX	EE	RE	AM	AP
N					
Vàlid	12	12	12	12	12
Perduts	0	0	0	0	0
Mitjana	49,25	43,67	49,33	55,17	49,58
Desv. estàndard	11,427	10,386	10,316	9,925	12,695
Asimetria	0,116	-0,262	-1,1150	0,457	0,078
Error estàndard d'asimetria	0,637	0,637	0,637	0,637	0,637
Curtosi	0,800	0,357	1,760	0,515	-1,334
Error estàndard de curtosi	1,232	1,232	1,232	1,232	1,232

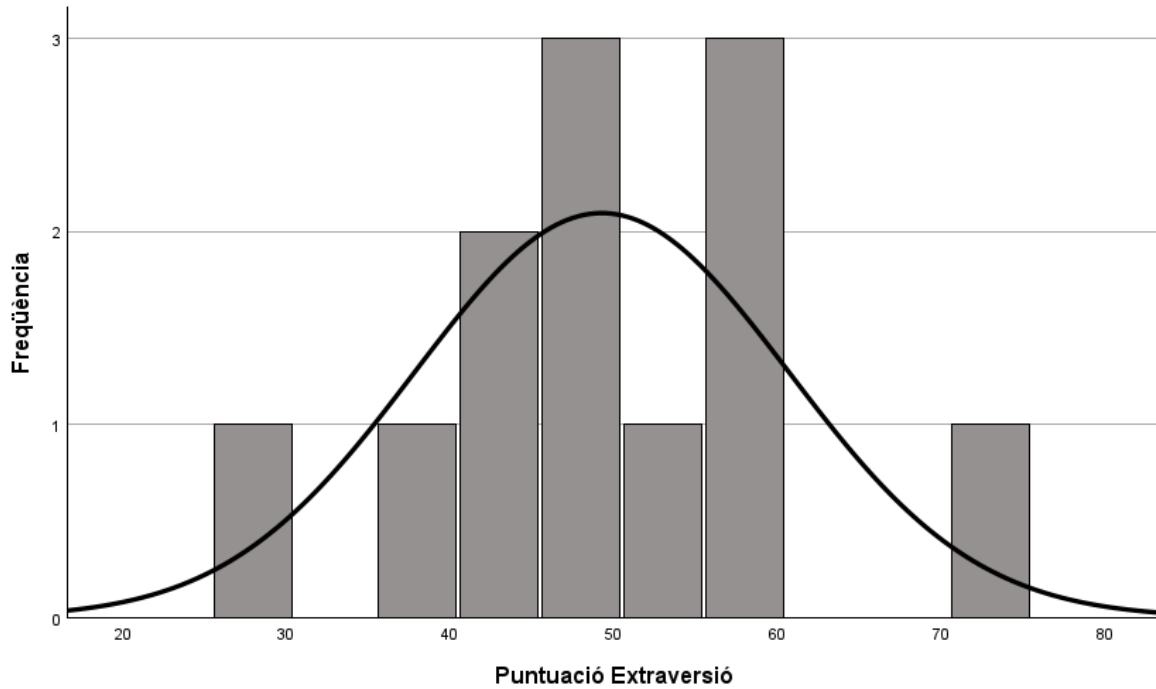
Nota: EX = Extraversió, EE = Estabilitat Emocional, RE = Responsabilitat, AM = Amabilitat i AP = Apertura a l'Experiència

$n = 12$

Font: Elaboració pròpia

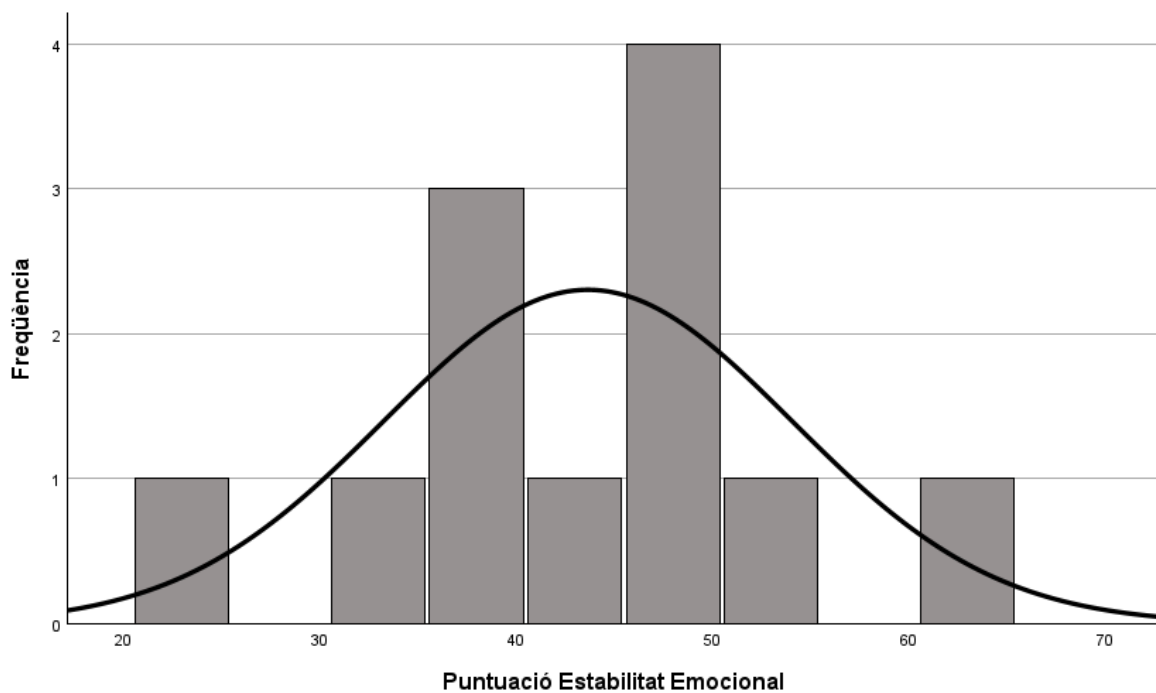
Annex H. Histogrames de les puntuacions dels trets de personalitat en l'OPERAS

Figura H1. Histograma Extraversió

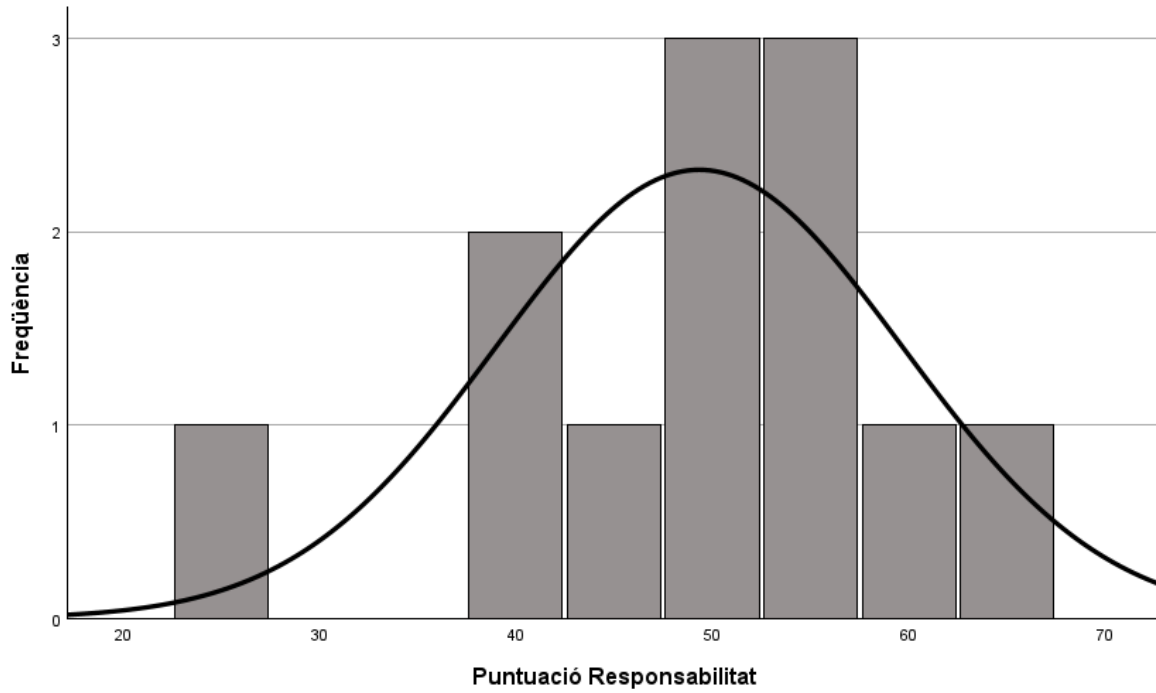
Font: SPSS

Figura H2. Histograma Estabilitat Emocional

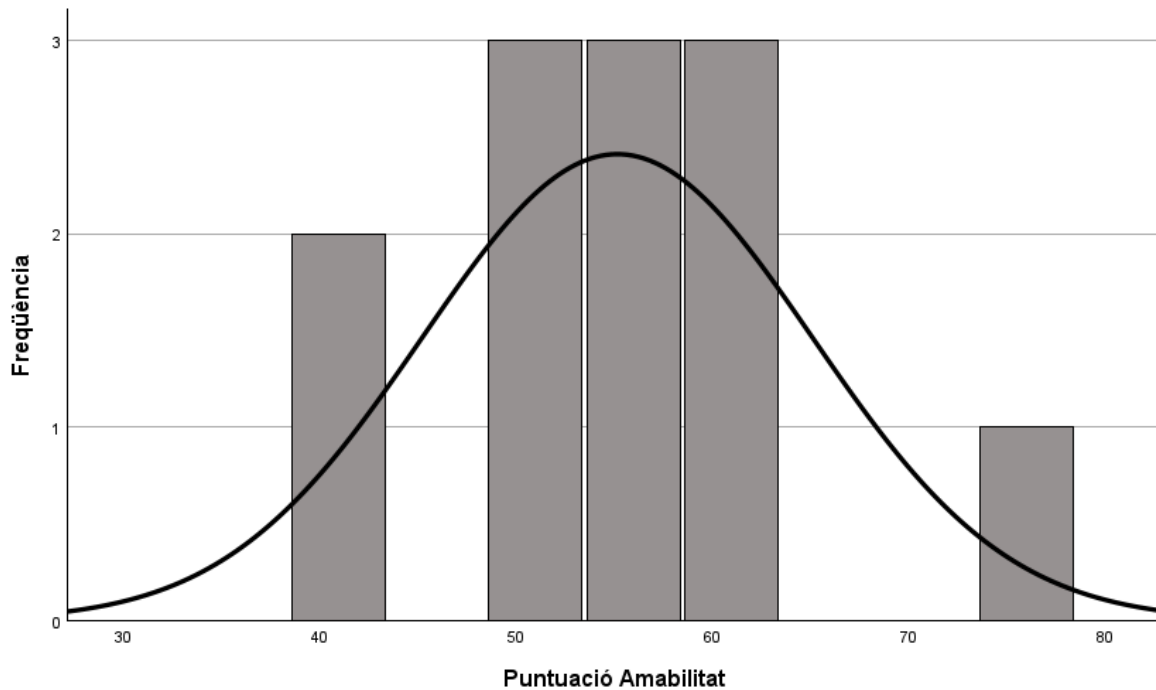
Font: SPSS

Figura H3. Histograma Responsabilitat

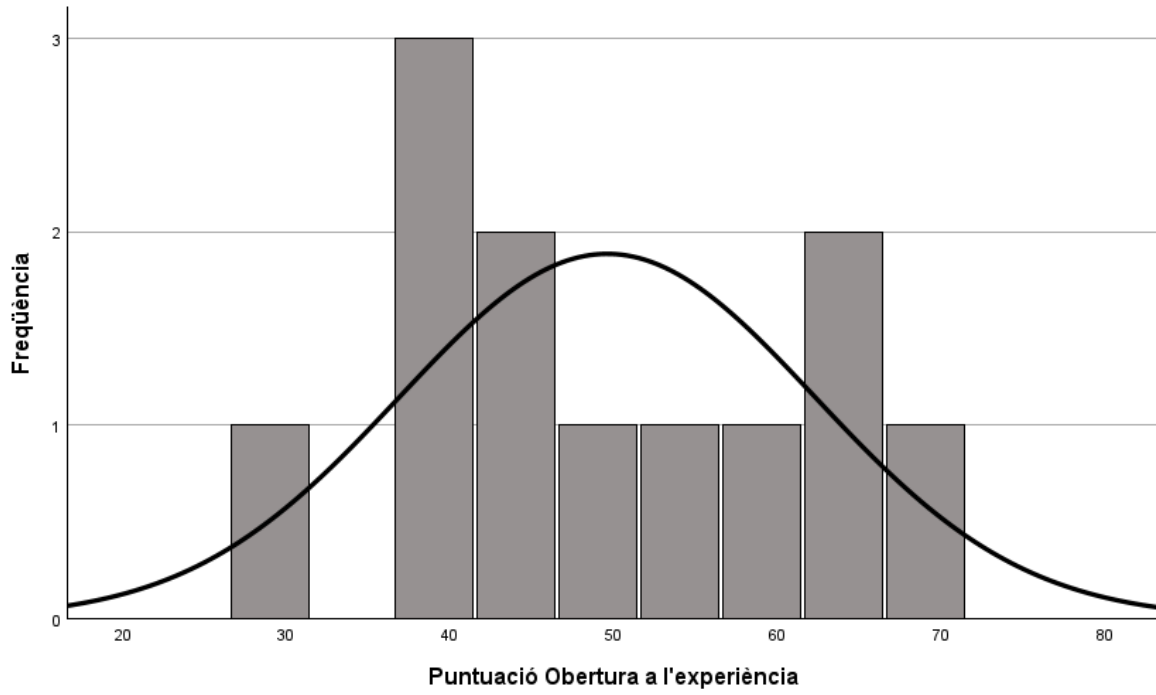
Font: SPSS

Figura H4. Histograma Amabilitat

Font: SPSS

Figura H5. Histograma Obertura a l'experiència

Font: SPSS

Annex I. Estadístics de les freqüències de consum dels usuaris

	FCG	FCA	FCC	FCH/M
N				
Vàlid	12	12	12	12
Perduts	0	0	0	0
Mitjana	4,42	5,58	4,33	2,42
Desv. estàndard	1,975	2,353	2,995	2,353
Asimetria	-0,191	-1,456	-0,289	1,456
Error estàndard d'asimetria	0,637	0,637	0,637	0,637
Curtosi	-1,068	0,700	-2,230	0,700
Error estàndard de curtosi	1,232	1,232	1,232	1,232

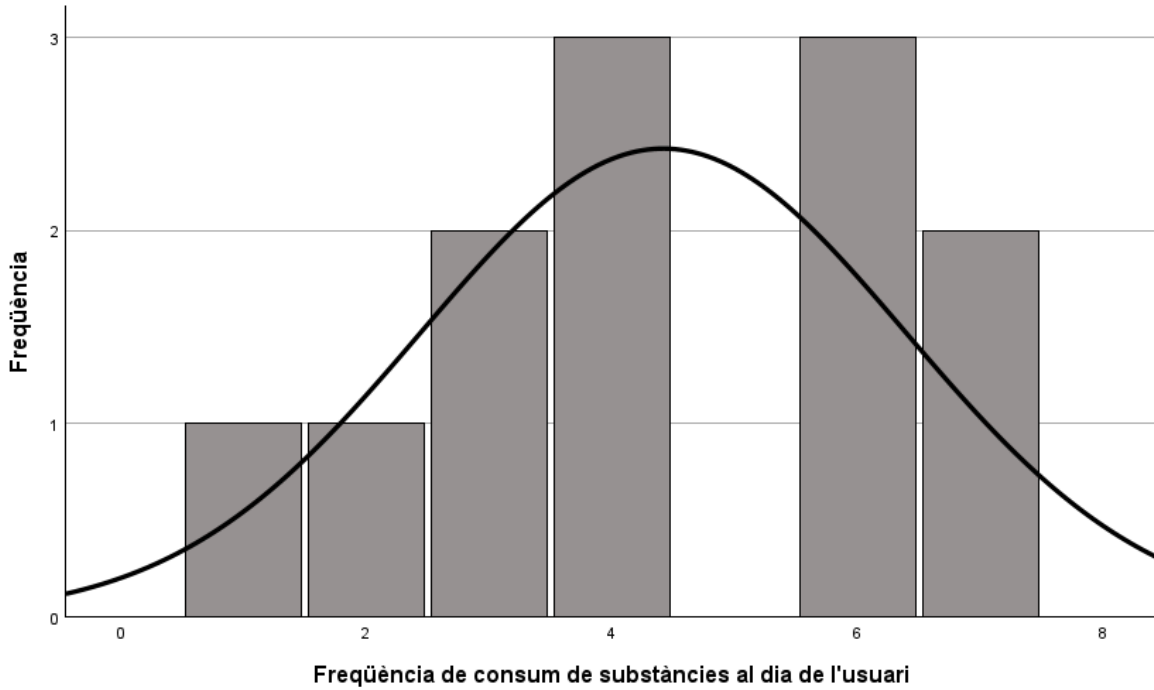
Nota: FCG = Freqüència de consum de substàncies en general; FCA = Freqüència de consum d'Alcohol; FCC = Freqüència de consum de Cocaïna; FCH/M = Freqüència de consum d'Haixix/Marihuana

$n = 12$

Font: Elaboració pròpia

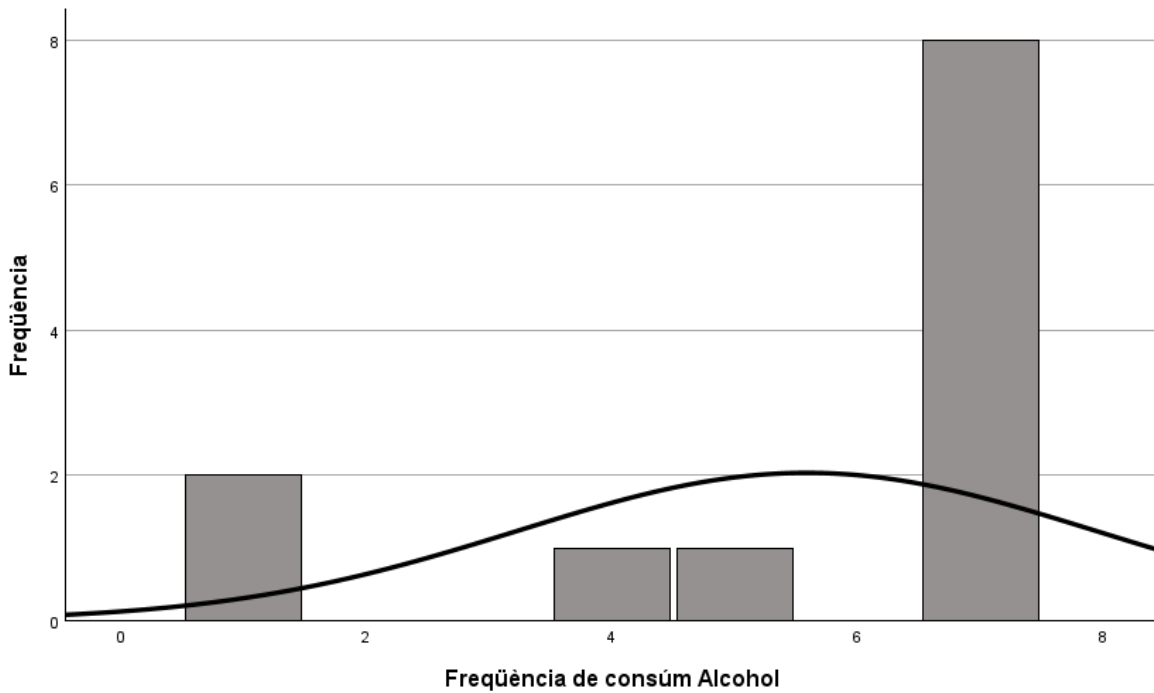
Annex J. Histogrames de les freqüències de consum de substàncies al centre

Figura J1. Histograma de la freqüència de consum de substàncies en general

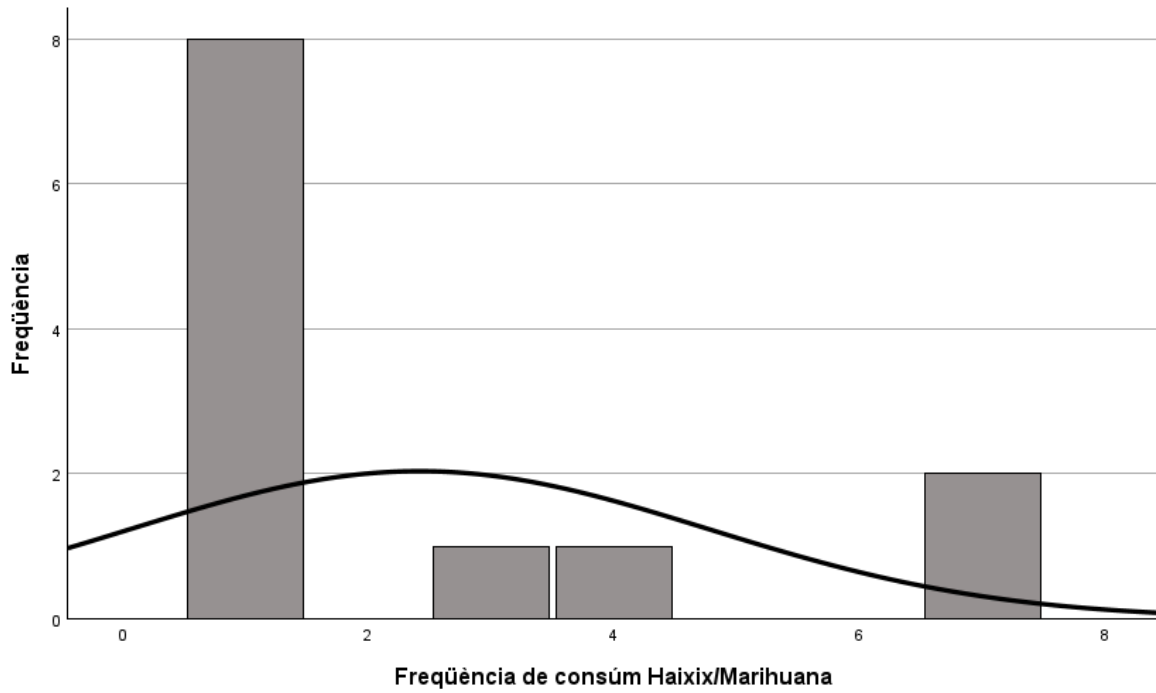
Font: SPSS

Figura J2. Histograma de la freqüència de consum d'alcohol

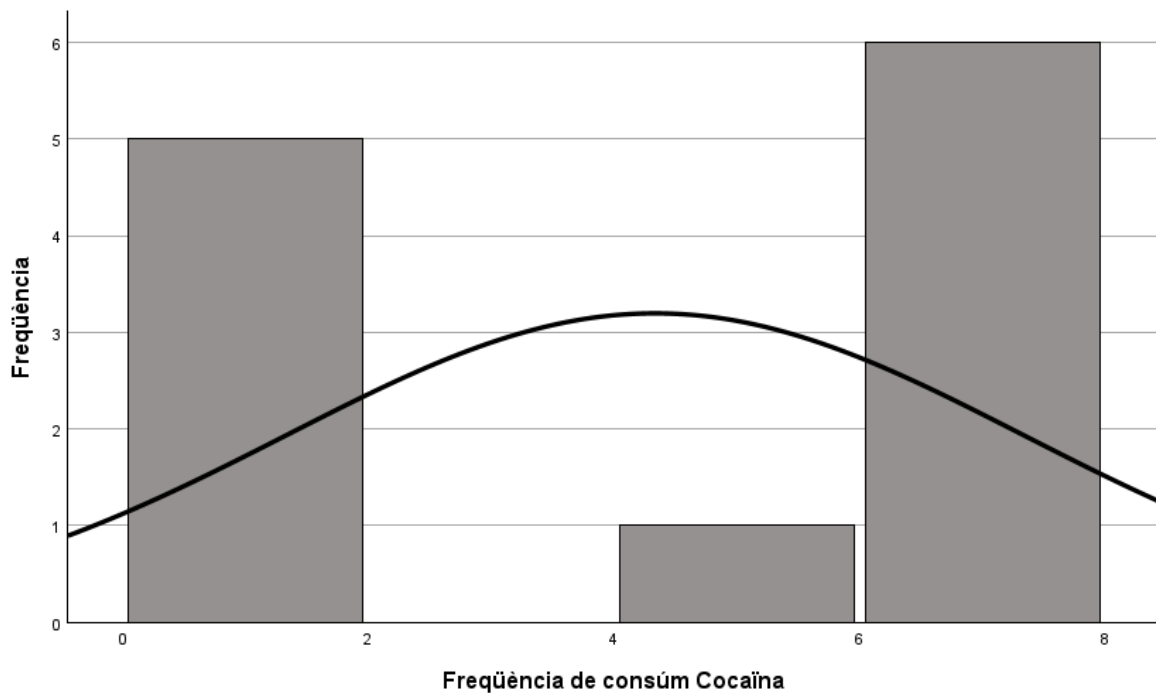
Font: SPSS

Figura J3. Histograma de la freqüència de consum d'haixix/marihuana

Font: SPSS

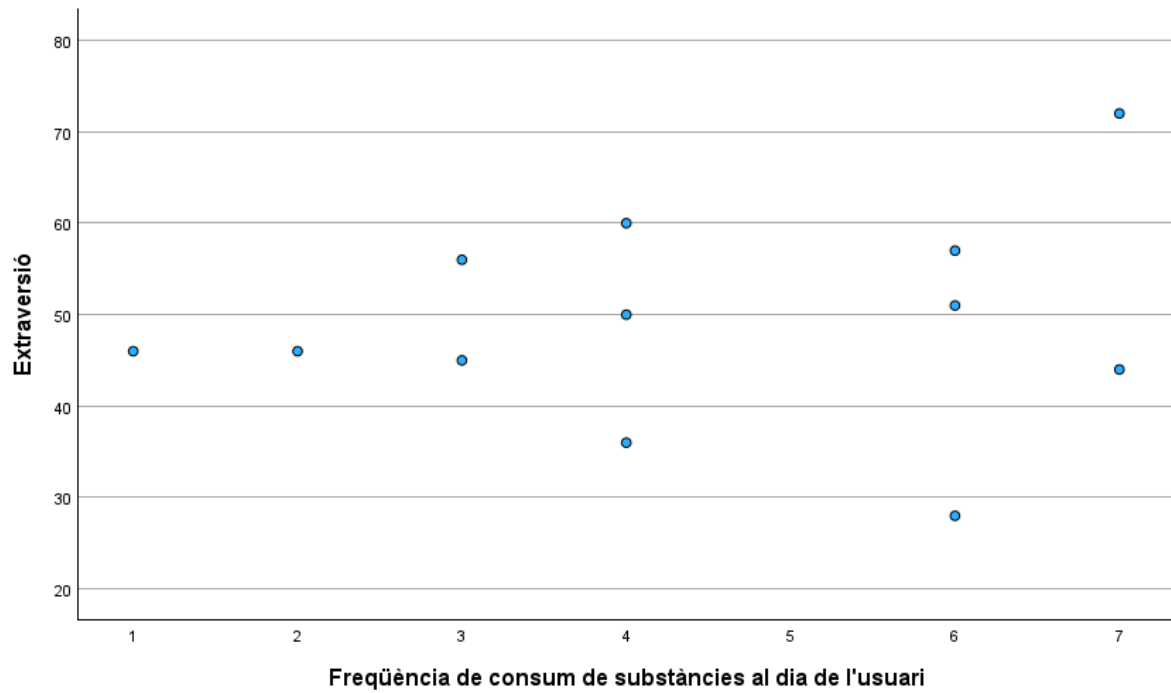
Figura J4. Histograma de la freqüència de consum de cocaïna

Font: SPSS

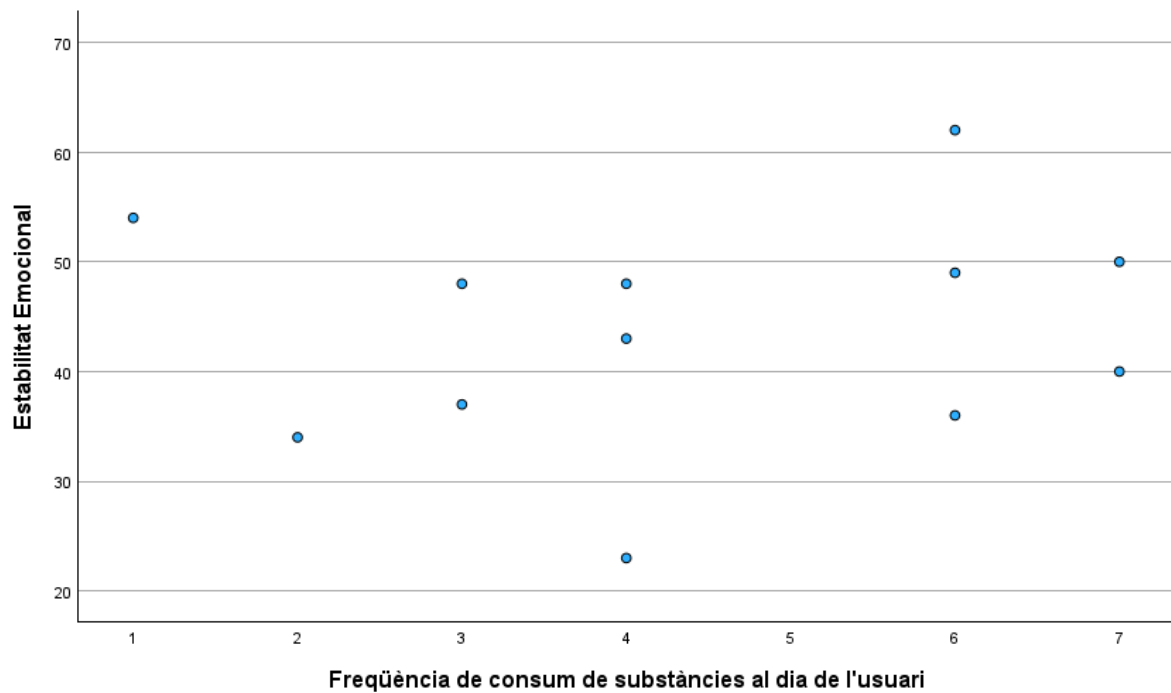
Annex K. Diagrames de dispersió per a cada correlació

Figura K1. Diagrama de dispersió de la correlació Extraversió-Freqüència de consum de substàncies en general

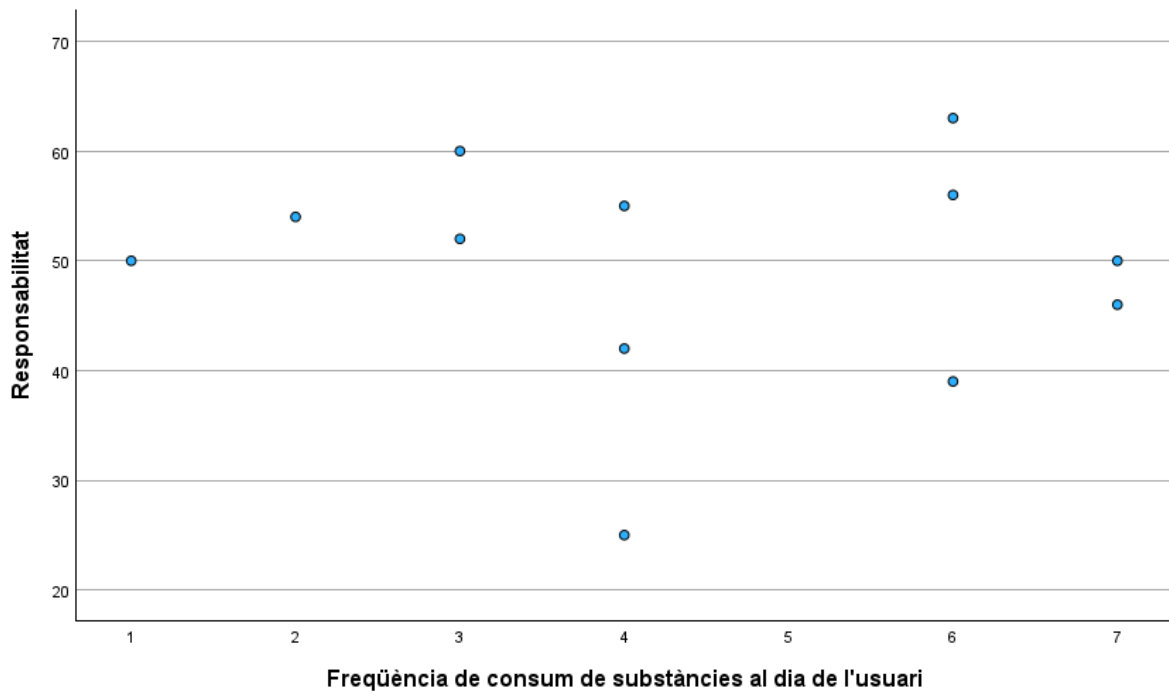
Font: SPSS

Figura K2. Diagrama de dispersió de la correlació Estabilitat Emocional-Freqüència de consum de substàncies en general

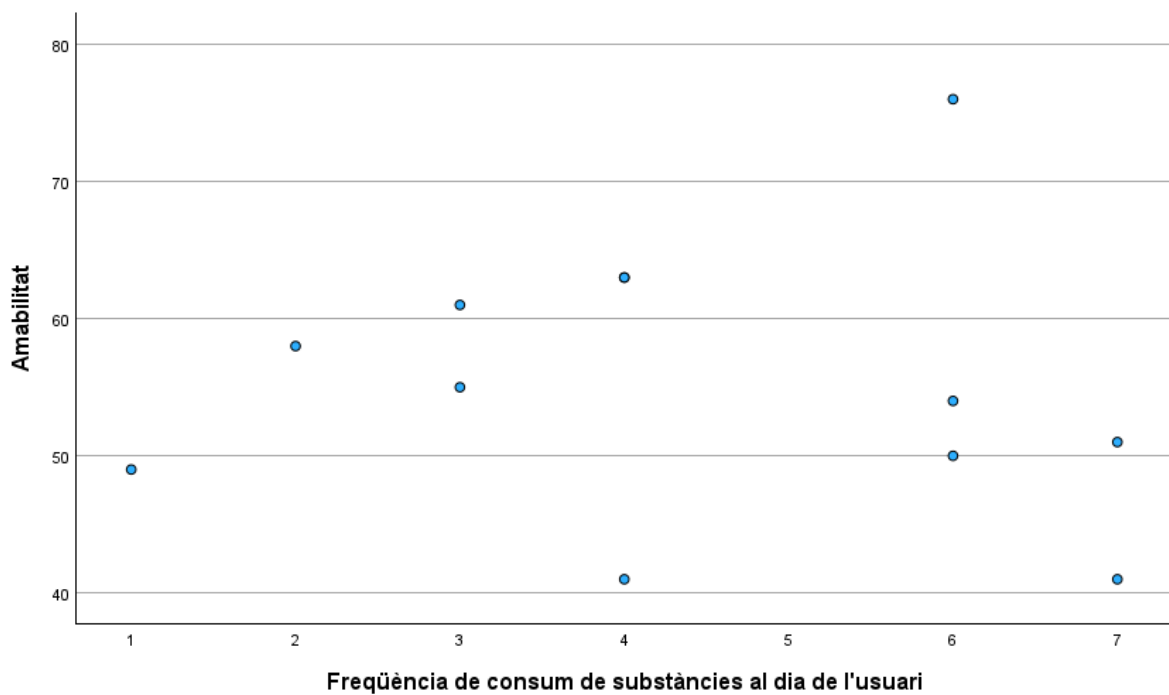
Font: SPSS

Figura K3. Diagrama de dispersió de la correlació Responsabilitat-Freqüència de consum de substàncies en general

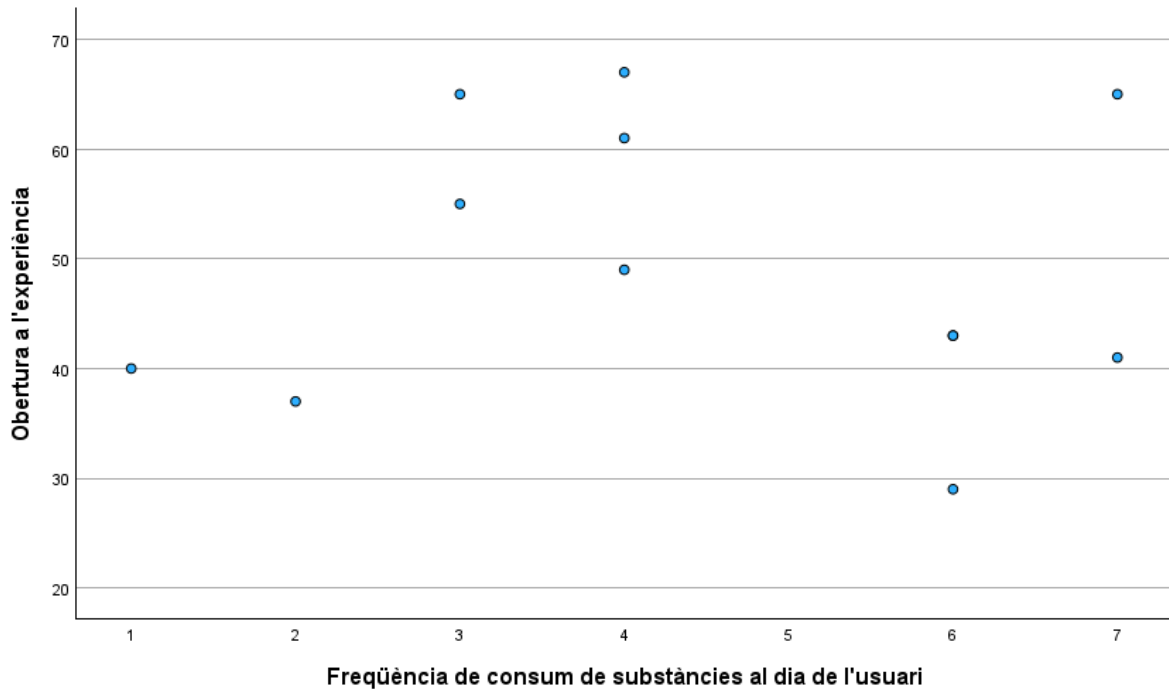
Font: SPSS

Figura K4. Diagrama de dispersió de la correlació Amabilitat-Freqüència de consum de substàncies en general

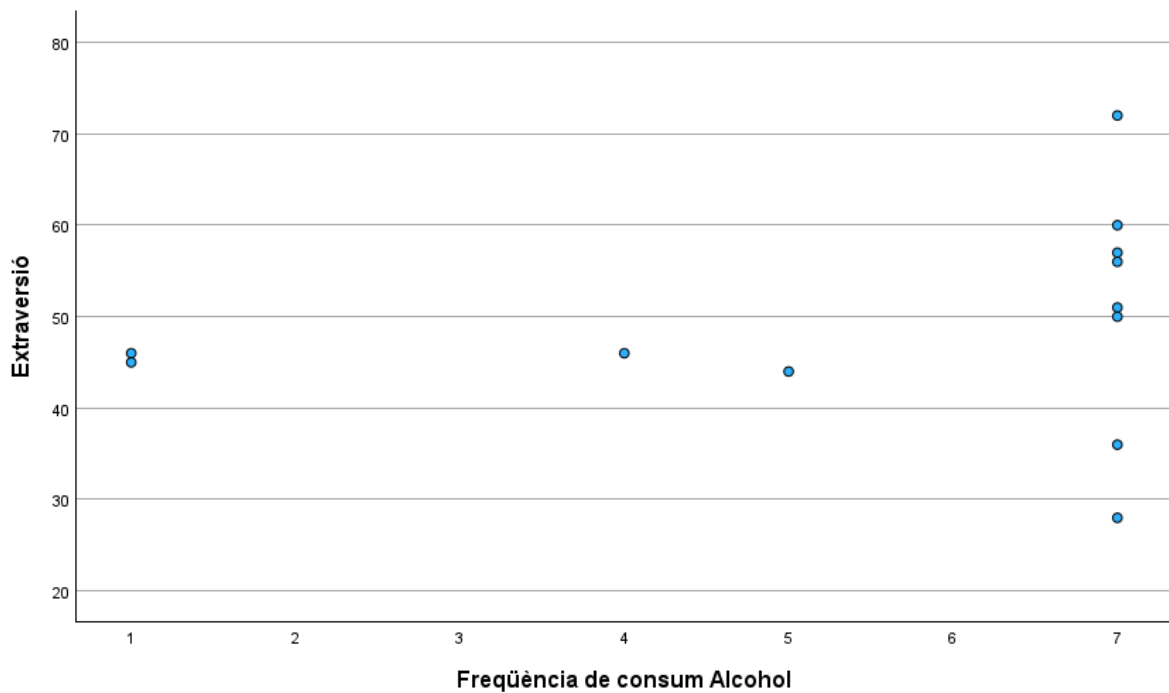
Font: SPSS

Figura K5. Diagrama de dispersió de la correlació Obertura a l'experiència a l'experiència-Freqüència de consum de substàncies en general

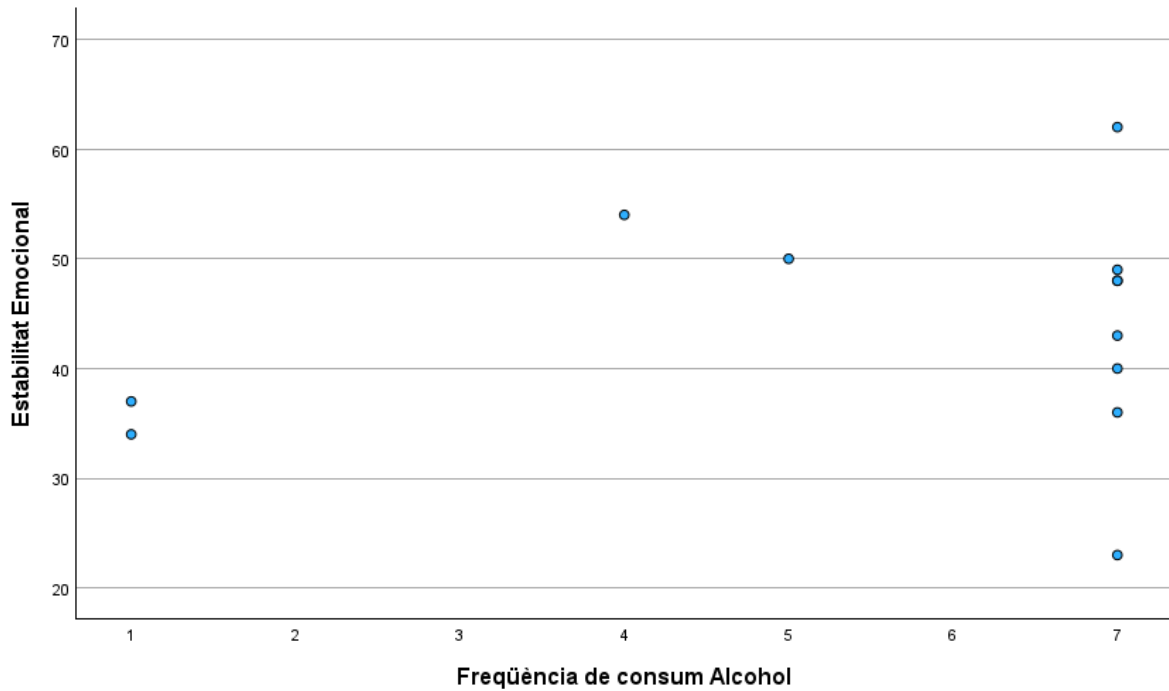
Font: SPSS

Figura K6. Diagrama de dispersió de la correlació Extraversió-Freqüència de consum d'Alcohol

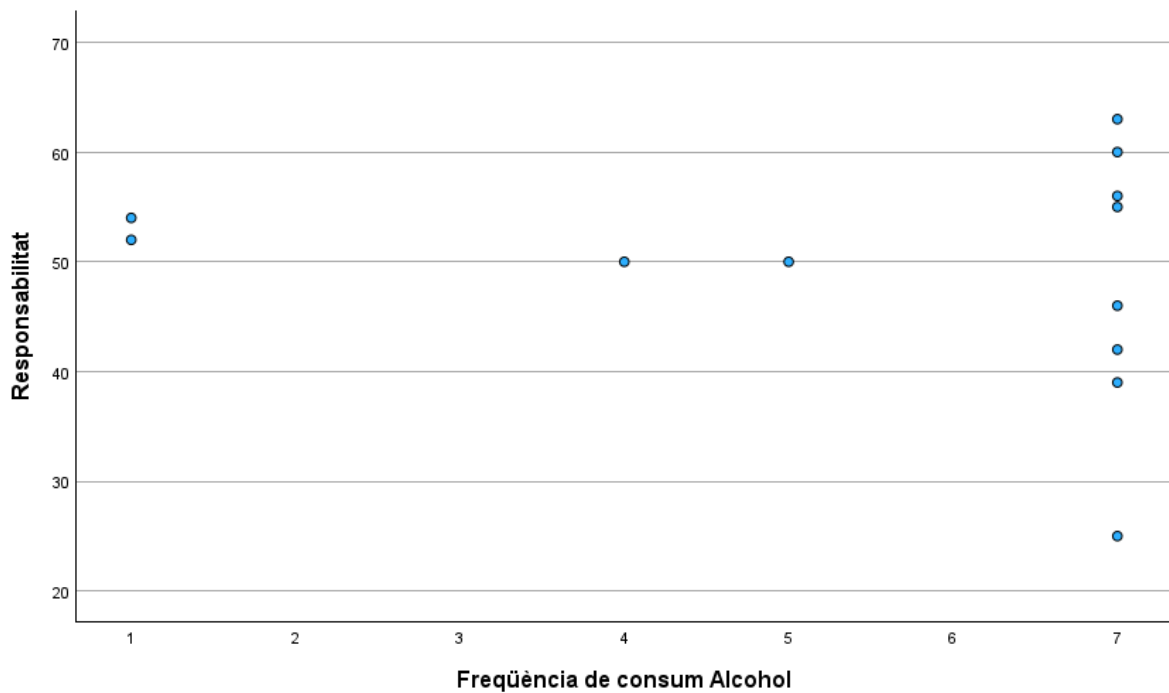
Font: SPSS

Figura K7. Diagrama de dispersió de la correlació Estabilitat Emocional-Freqüència de consum d'Alcohol

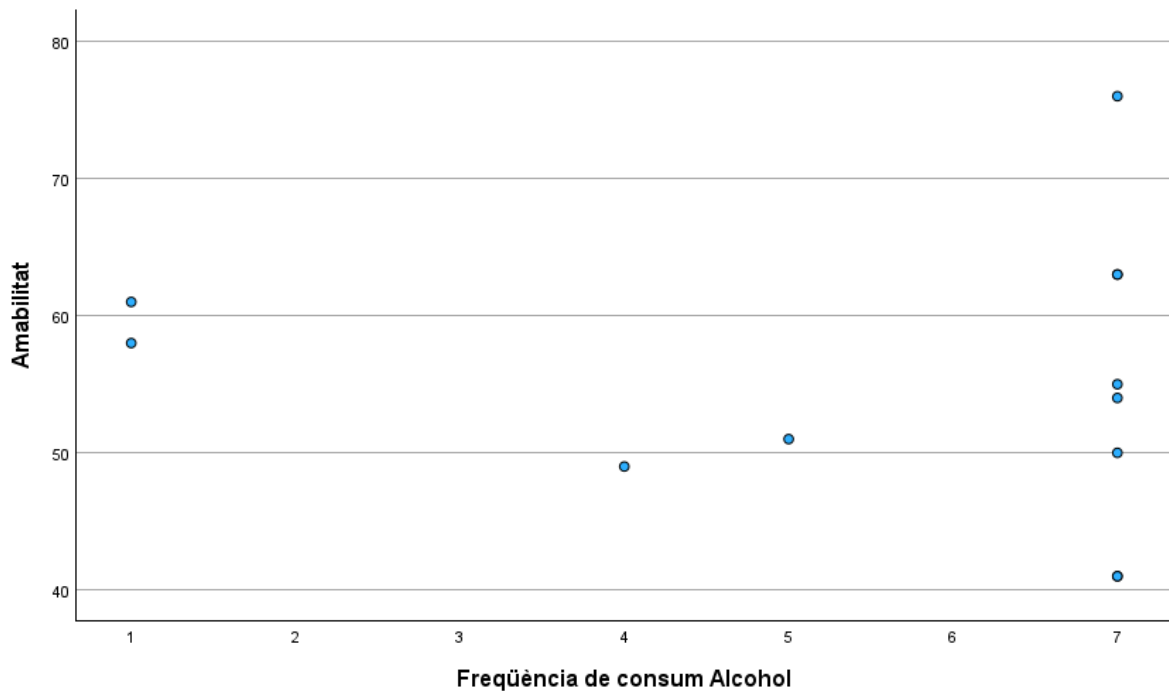
Font: SPSS

Figura K8. Diagrama de dispersió de la correlació Responsabilitat-Freqüència de consum d'Alcohol

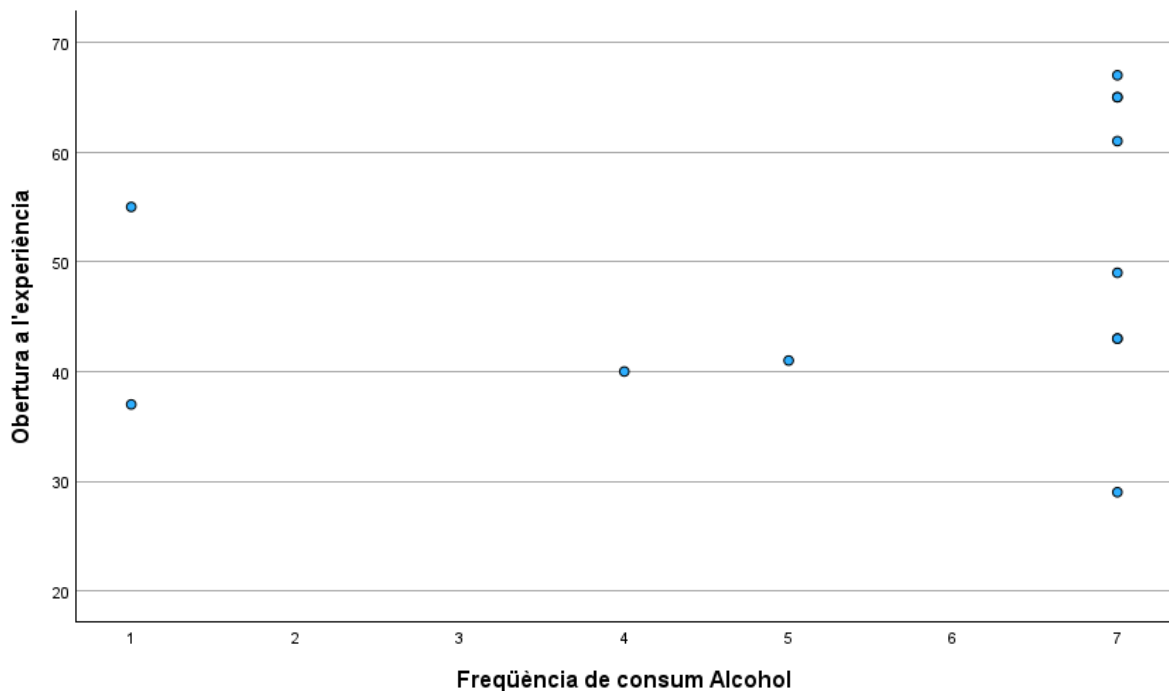
Font: SPSS

Figura K9. Diagrama de dispersió de la correlació Amabilitat-Freqüència de consum d'Alcohol

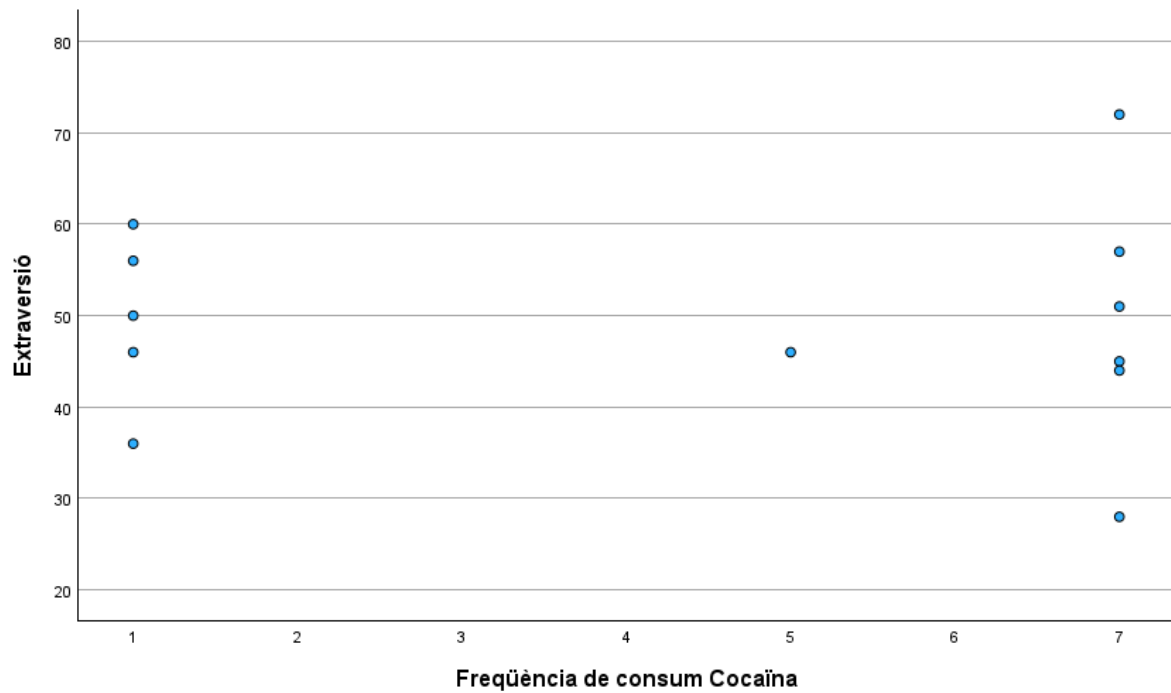
Font: SPSS

Figura K10. Diagrama de dispersió de la correlació Obertura a l'experiència-Freqüència de consum d'Alcohol

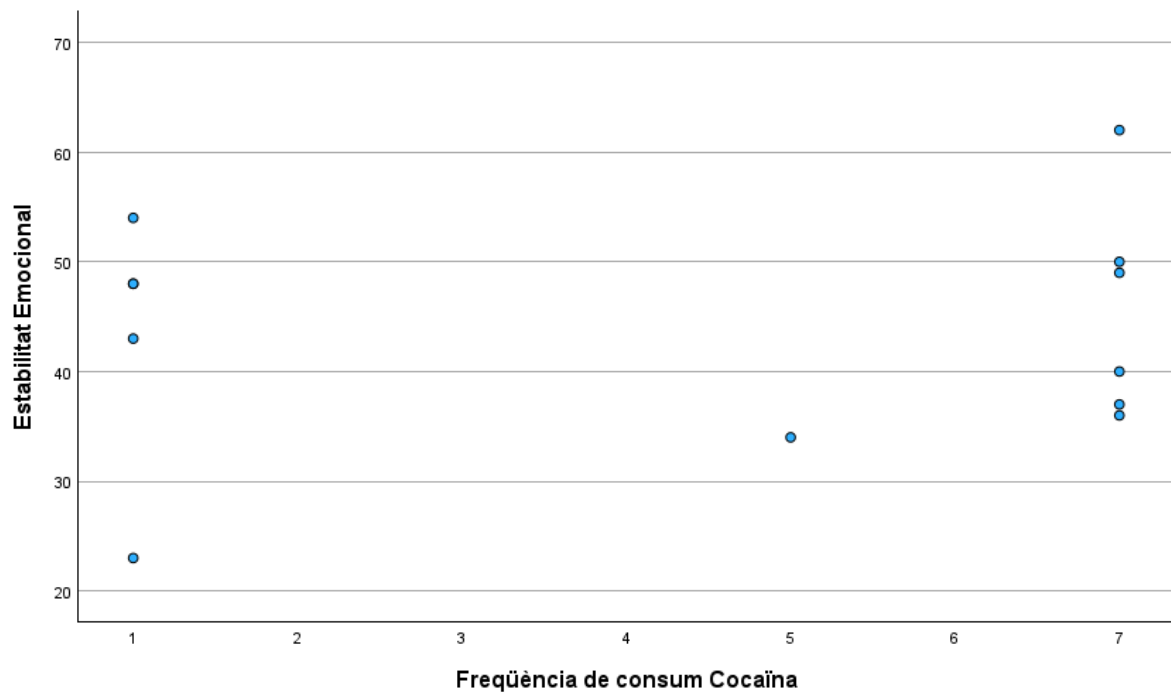
Font: SPSS

Figura K11. Diagrama de dispersió de la correlació Extraversió-Freqüència de consum de Cocaïna

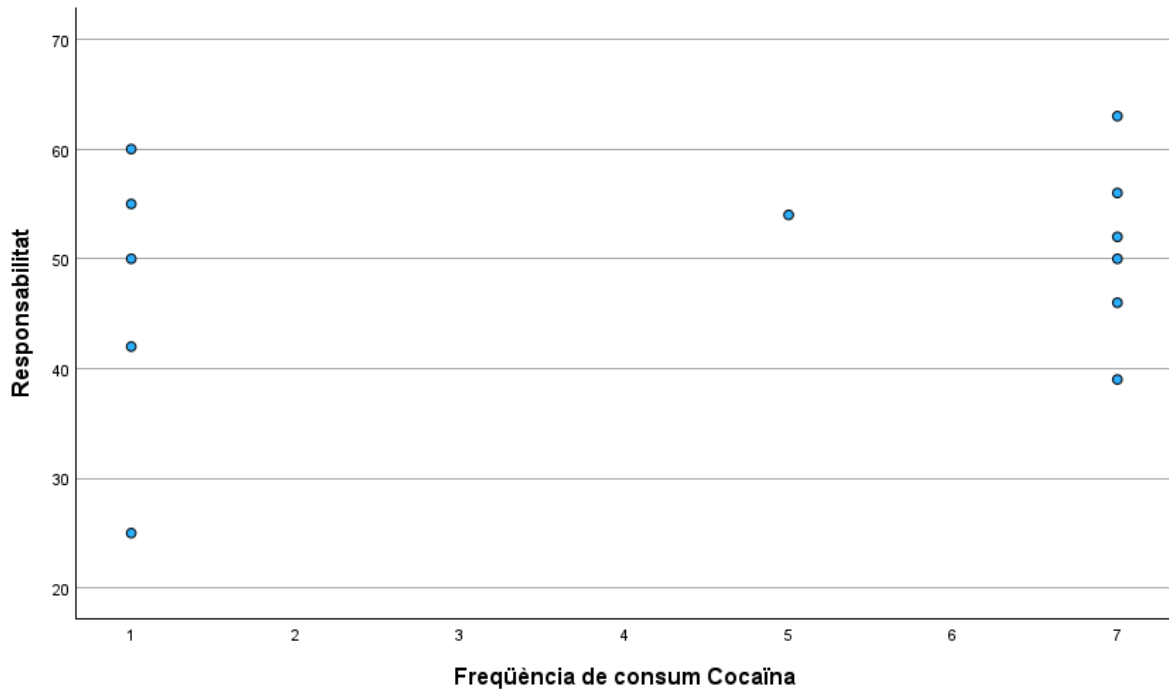
Font: SPSS

Figura K12. Diagrama de dispersió de la correlació Estabilitat Emocional-Freqüència de consum de Cocaïna

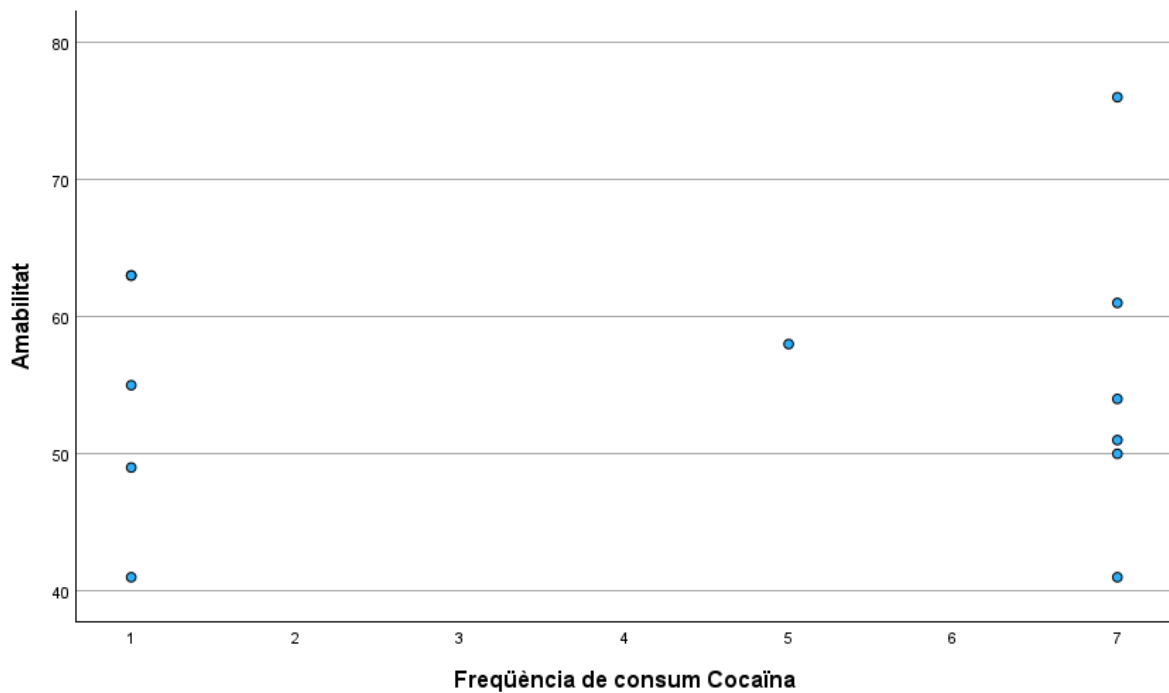
Font: SPSS

Figura K13. Diagrama de dispersió de la correlació Responsabilitat-Freqüència de consum de Cocaïna

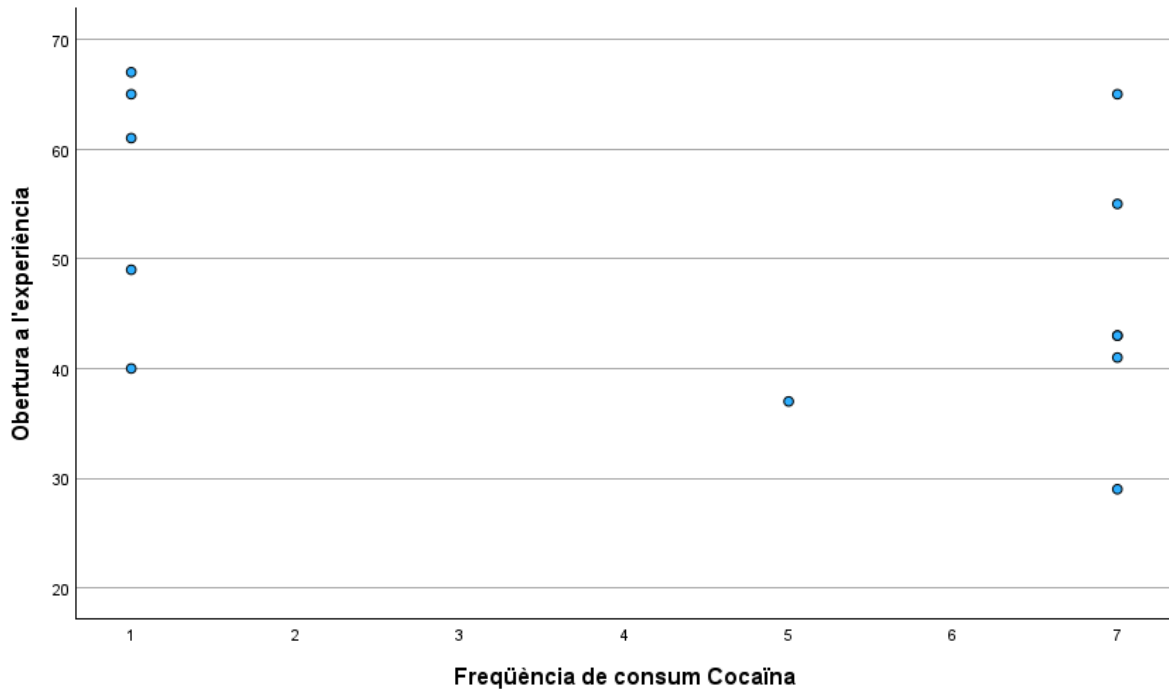
Font: SPSS

Figura K14. Diagrama de dispersió de la correlació Amabilitat-Freqüència de consum de Cocaïna

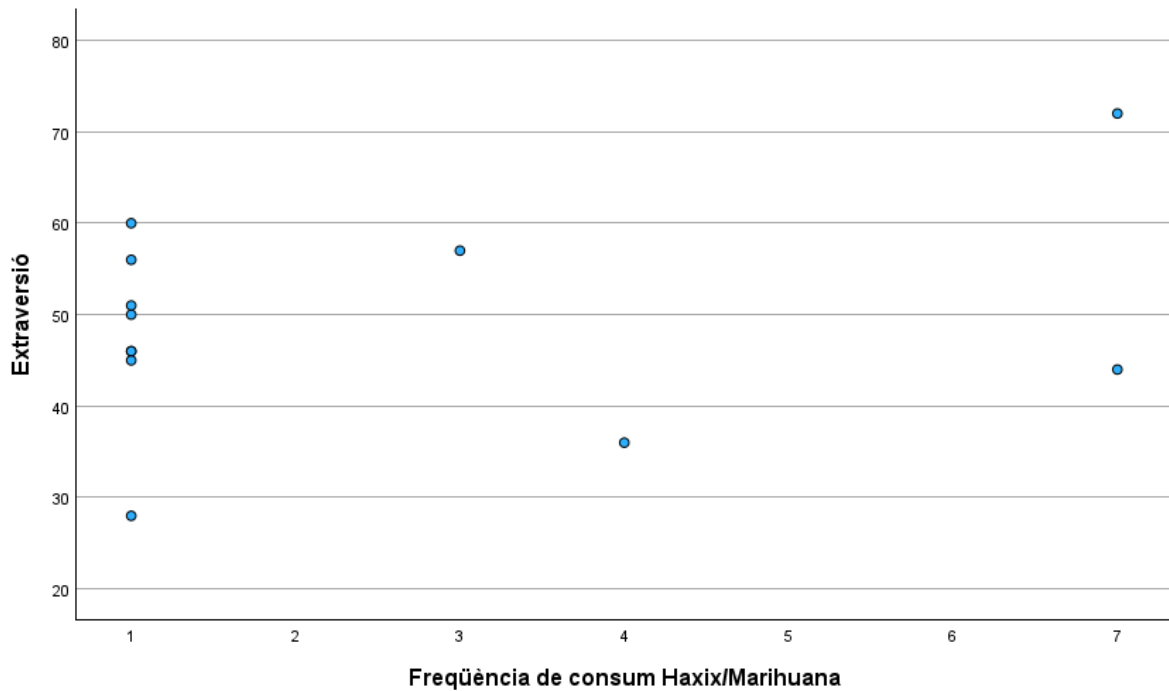
Font: SPSS

Figura K15. Diagrama de dispersió de la correlació Obertura a l'experiència-Freqüència de consum de Cocaïna

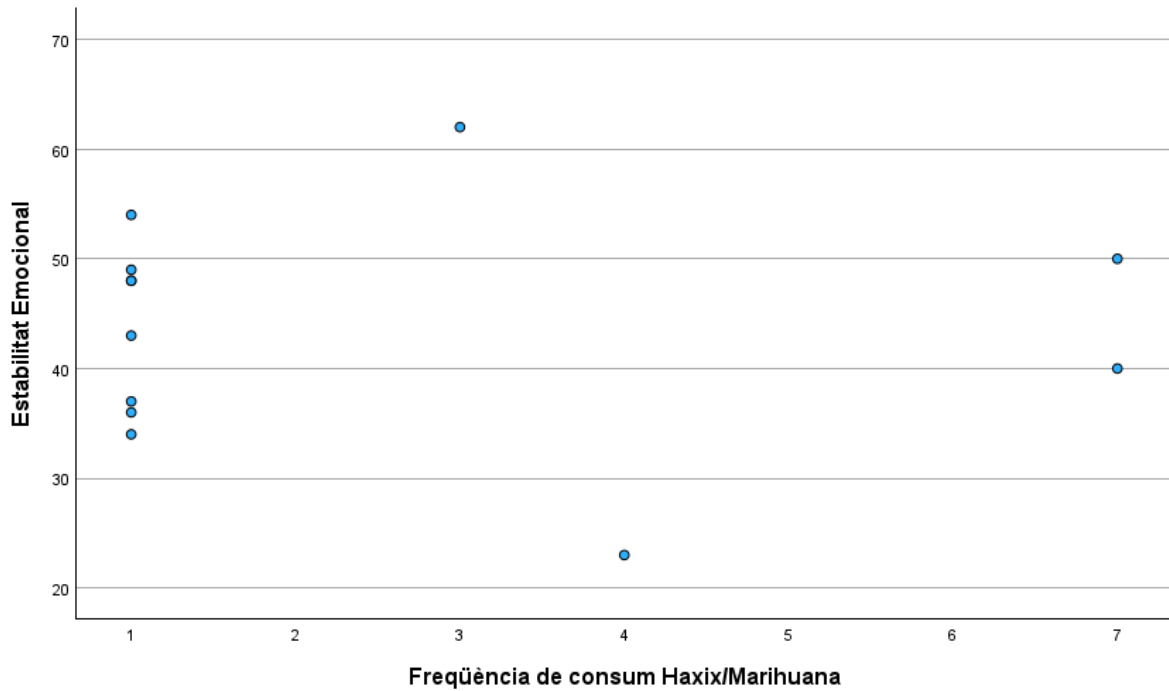
Font: SPSS

Figura K16. Diagrama de dispersió de la correlació Extraversió-Freqüència de consum d'Haixix/Marihuana

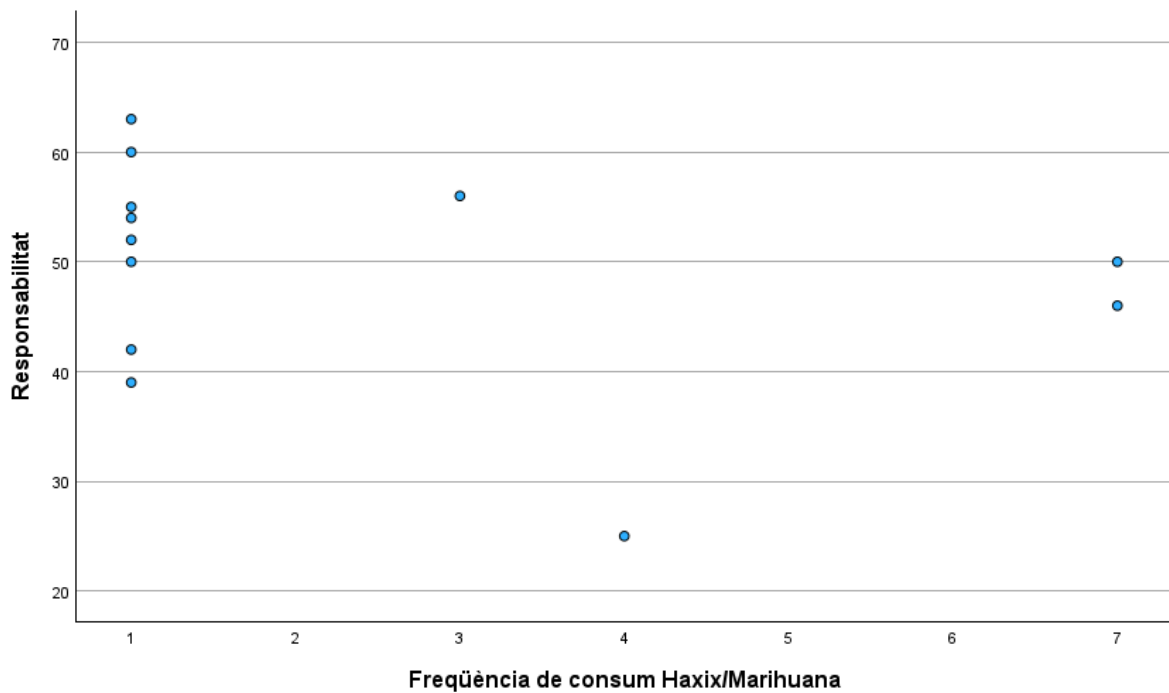
Font: SPSS

Figura K17. Diagrama de dispersió de la correlació Estabilitat Emocional-Freqüència de consum d'Haixix/Marihuana

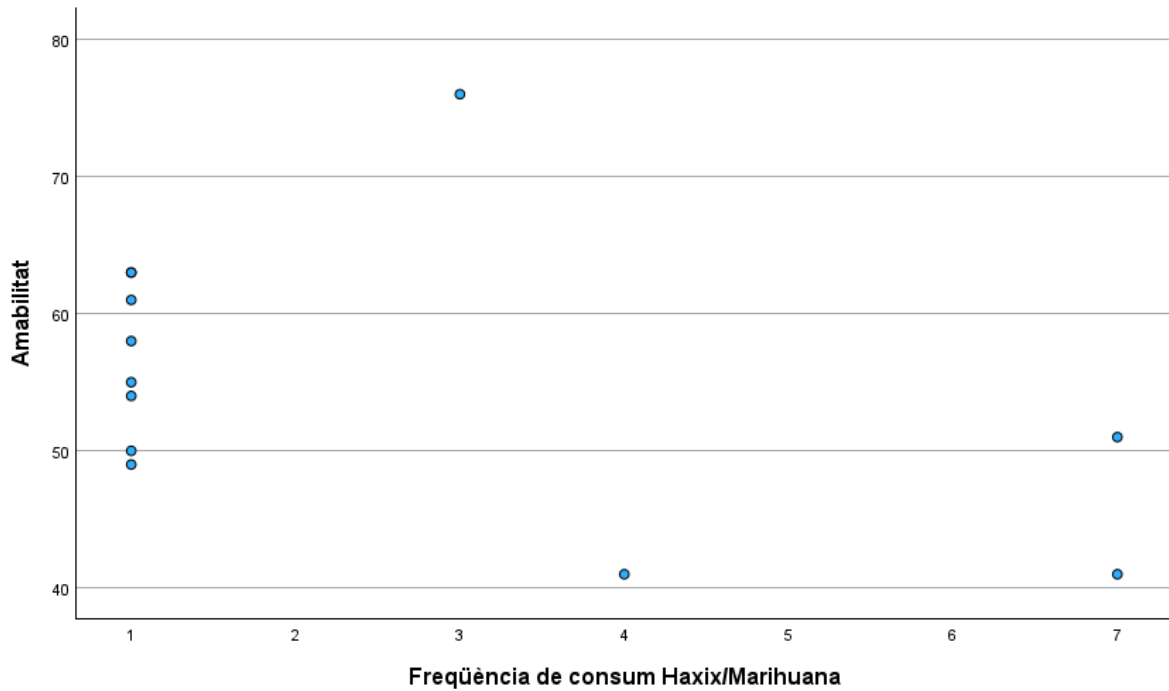
Font: SPSS

Figura K18. Diagrama de dispersió de la correlació Responsabilitat-Freqüència de consum d'Haixix/Marihuana

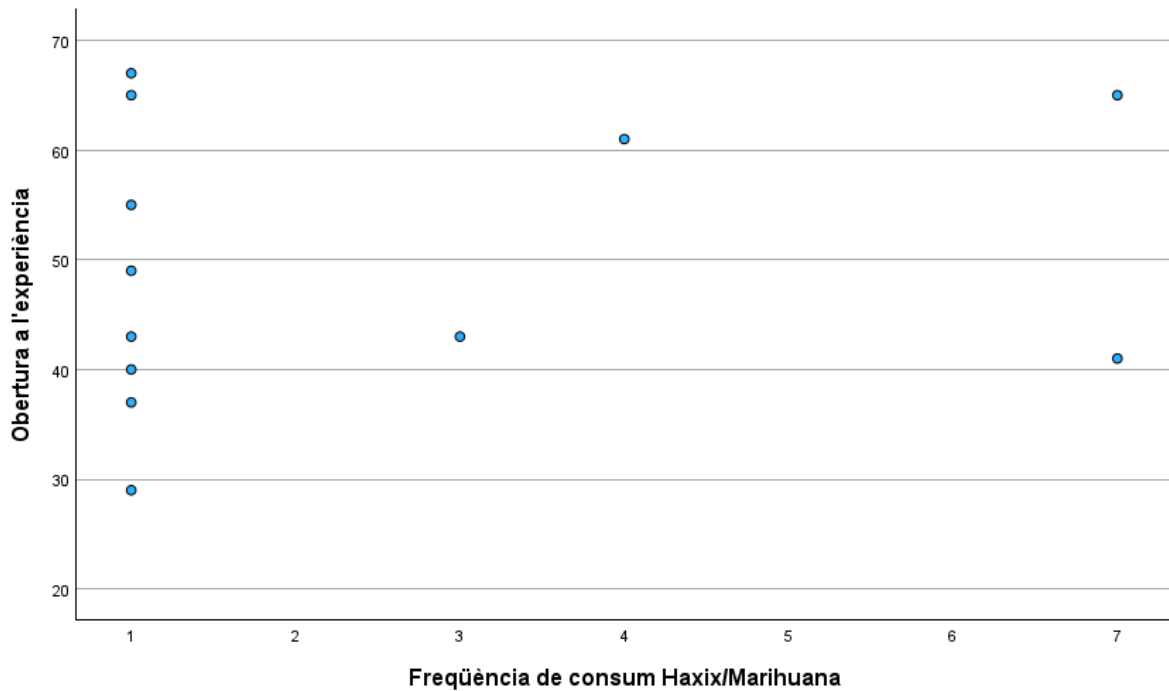
Font: SPSS

Figura K19. Diagrama de dispersió de la correlació Amabilitat-Freqüència de consum d'Haixix/Marihuana

Font: SPSS

Figura K20. Diagrama de dispersió de la correlació Obertura a l'experiència-Freqüència de consum d'Haixix/Marihuana

Font: SPSS